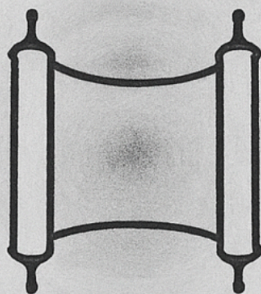

בס"ד

**Menachem Nachum
of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Devarim**

Dedicated To:

Anonymous

May Hashem pour Shefa upon you

To find more Maamarim and to dedicate one visit:

ChassidusNow.com

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Introduction

This discourse, attributed to Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl—one of the primary disciples of the Baal Shem Tov and the founder of the Chernobyl Chassidic dynasty—explores the mystical significance of da'as (divine knowledge) and its transformative power. Rabbi Nachum, who lived in 18th-century Ukraine, emphasized the unification of divine consciousness with the human experience. In this maamar, he builds on earlier Torah and Zoharic insights to demonstrate how true da'as, when rooted in Torah and awe of Hashem, can elevate speech, sweeten harsh judgments, and transition the soul from spiritual exile into a state of redemptive delight.

In Midrash Tanchuma on “These are the words...” it is said: Israel said to Moshe, “Yesterday you said ‘I am not a man of words,’ and now you are speaking so much?” Rabbi Yitzchak said: “When you were of heavy speech, learn the Torah and be healed,” just as Moshe learned the Torah in the wilderness. So far is the language of the Midrash.

במדבר תנחומא אלה הדברים וגו' אמרו ישראל למשה אתמול אמרת לא איש דברים אנכי ועכשו אתה מדבר כ"כ א"ר יצחק כשאמרת כבד פה שנה את התורה והתרפא כמו שמשה למד את התורה במדבר עד כאן לשון המדרש

Let us preface the verse (Devarim 2:3): “It is much for you to circle this mountain—turn yourselves northward,” and Rashi explains: “Circle to the eastern direction, from south to north, with your faces toward the north...”

ונקדים פסוק (דברים ב', ג') רב לכם סב את החר הזה פנו לכם צפנה ופירש"י סבו לכם לרוח מזרחית מן הדרום לצפון פניכם לצפון כו'

To understand the matter, one can say: It is known that the secret of the Exodus from Egypt is that da'as (knowledge) was in exile and in smallness—that they did not know the complete da'as to serve Hashem, blessed be He, with delight and expanded intellect.

להבין הענין אפשר לומר דנודע סוד יציאת מצרים הוא שהדעת הנה בגלות ובקטנות שלא ידעו הדעת השלם לעבוד את ה' יתברך בתענוג ובמוחין גדולים

As it is written (Divrei HaYamim I 28:9): “Know the God of your father,” as is known that da'as implies union and pleasure, as it says “And Adam knew...”

כמו"ש (דברי הימים א' כ"ח, ט') דע את אלהי אביך כנודע שדעת הוא לשון יחוד ותענוג כמו"ש וידע אדם

And in the Egyptian exile their da'as was in great smallness—this is the level of “Meitzar Yam” (narrow straits of the sea), that the da'as which flows from the da'as of Chochmah was constricted and in smallness, for they lacked great da'as.

ובגלות מצרים הנה דעתם בקטנות מאד שהיא בחינת מיצר ים שהדעת שנמשך מדעת החכמה הנה במצר וקטנות שלא הנה אצלם הדעת הגדול

And at the Exodus from Egypt, they went out from the “Meitzar Yam,” and the da'as of Hashem increased and was magnified, as it says (Shemos 2:25): “And Elokim knew,” that the da'as of Elokim was elevated.

וביציאת מצרים שיצאו מן מיצר ים שנתגדל ונתרבה הדעת את ה' כמו"ש (שמות ב', כ"ה) וידע אלהים שנתרומם דעת אלהים

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And as it says: "You grew and increased" — that they arrived at and expanded into broad intellect and great da'as to serve the Creator, blessed be He, with the pure and radiant delight, which is the joy of mitzvah and service.	וכמו"ש ותרבי ותגדלי שפאו ונתרבו ונתגדלו במוחין ודעת גדול לעבוד הבורא פרוץ הוא בתענוג הנד והזוהר שהוא שמחת של מצוה ועבודה
As it says: "A maidservant saw at the sea what Yechezkel did not see"—their service, by the fact that the da'as had increased and they had exited from the smallness, was in joy.	וכמו"ש ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל שעבודתו על ידי שנתרבה הדעת ויצאו מן הקטנות היתה בשמחה
As it says (Tehillim 100:2): "Serve Hashem with joy." Yet we find another verse that says (ibid. 2:11): "Serve Hashem with awe."	כמו"ש (תהלים ק', ב') עבדו את ה' בשמחה ומצינו מקרא אחר שפתיב (שם ב', י"א) עבדו את ה' ביראה
And the truth is as they expounded in the Talmud: "Serve Hashem with awe and rejoice with trembling"—in the place of joy, there shall also be trembling. And to understand the words of the Talmud...	והאמת הוא כמו שדרשו בש"ס עבדו את ה' ביראה וגילו פרעדה במקום גילה שם תהא רעדה וליהבין דברי הש"ס
For it is known that awe (yirah) is the gate to Hashem through which the righteous enter, as it is written: "The beginning of wisdom is fear of Hashem" (Tehillim 111:10).	דנודע שהיראה היא השער לה' אשר צדיקים יבואו בו (ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קי"א, י)
That the beginning of all service and the beginning of his speech and words must be preceded by and aroused through awe of the Blessed One.	שתחלת כל עבודתו ותחלת דבורו הדברים צריך שתקדים לו ותתעורר עליו יראתו יתברך
And if he possesses da'as—which is delight, as stated—then through that da'as a great delight is drawn to him in his service from the World of Delight, and he begins to serve Hashem with joy.	ואם יש לו דעת שהוא תענוג פאמור אזי על ידי הדעת ההוא נמשך לו תענוג גדול בעבודתו מעולם התענוג ומתחיל לעבוד את ה' בשמחה
Thus he connects, unifies, and elevates the World of Awe into the World of Delight, through that which was aroused within him, as is known from the concept of arousal from below (isarusa d'lisata), etc., and a true and complete unification is made.	ונמצא שמקשר ומיחד ומעלה את עולם היראה בעולם התענוג על ידי מה שנתעורר בקרבו כך כנודע באתערותא דלתתא וגו' ונעשה יחוד גמור באמת
And to understand what kind of da'as brings him into the World of Delight—it is known from the verse of the prophet (Yeshayahu 58:14): "For the mouth of Hashem has spoken."	וליהבין אזיזו הוא דעת שממשיכו לעולם התענוג הוא פי נודע מה שאמר הנביא (ישעיהו נ"ח, י"ד) פי פי ה' דבר
That every person who speaks words of Torah or prayer, after having entered the gate of awe and accepted upon himself the yoke of awe of the Blessed One—he must know and believe that the mouth speaking the words is literally the mouth of the Blessed One.	שצריך כל אחד המדבר דברי תורה ותפלה אחר שפא בשער היראה שקבל עליו על יראתו יתברך על עצמו צריך לדעת ולהאמין כי פיו המדבר הדברים הוא ממש פיו יתברך

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

That it is literally a portion of Hashem—the divine Adnus that dwells within every complete Jew—it is that which speaks the words, by the power of the Divine portion within.	שהוא חלק ה' ממש האדנות השוכן בתוך כל אדם מישראל השלם הוא שמדבר הדברים בכת החלק האלקי
As it says (Tehillim 51:17): “Hashem, open my lips,” referring to the World of Speech which is contracted within the human mouth, as explained elsewhere.	וקמו שכתוב (תהלים נ"א, י"ז) אדני שפתי תפתח שהוא עולם הדבור המצומצם בתוך פה האדם כמו שמבואר אצלנו במקום אחר
And once he knows this with complete faith, immediately a great delight will come to him—for this awareness is the perfect da'as that brings one to spiritual delight.	ואחר שיגיע זה באמונה גמורה מיד יבוא לו תענוג גדול כי זאת הידיעה היא הדעת השלם המביא לידי תענוג הרוחני
And his intellect will be expanded, and through da'as, the awe he originally accepted upon himself will be unified into the World of Delight.	ונתרחבו מוחין שלו ונתאחד על ידי הדעת היראה שקבל עליו מתחלה בעולם התענוג
And through this, he departs from the “Meitzar Yam” (the straits of the sea), for the da'as increases and emerges from the narrowness and smallness.	ועל ידי זה יצא ממצר ים שהדעת מתרבה ויוצא מן המצר והקטנות
And through this unification, all judgments (dinim) are sweetened, for judgments dwell in narrowness and smallness—just like in Egypt, where, because da'as was in narrowness and smallness, there was exile, which are judgments.	ועל ידי היחוד הזה נעשה מתוק כל דינין כי דינין הן במצר וקטנות כמו במצרים שעל ידי שהיה הדעת במצר וקטנות היה גלות שהן דינין
And through the increase of da'as, they departed from destitution entirely. And so it is with every person and in every generation.	ועל ידי ריבוי הדעת יצאו מן הדלות בכללות וכן הוא בכל אדם ובכל זמן
This is their intent when our Sages of blessed memory said: “In every generation, a person is obligated to see himself as if he left Egypt”—in a personal sense,	שזהו כוננתם באמרו ז"ל בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים
for a person casts himself and his da'as into Meitzar Yam and smallness, and through this he enters a place of judgments.	בפרטיות שהאדם מפיל עצמו ודעתו במצר ים וקטנות ועל ידי זה הוא במקום דינין
But when he accepts upon himself awe (yirah), which is the gate—the place of judgments as is known—and through the da'as mentioned above,	וכשמקבל עליו את היראה שהיא השער שהוא מקום הדינין כנודע
that he believes “the mouth of Hashem spoke through him,” he thereby comes to the supreme delight, the World of Delight—“Alma d'Cherut,” the world of freedom,	ועל ידי הדעת האמור שמאמין כי פי ה' דבר בו ובא על ידי זה לתענוג העליון עולם התענוג עלמא דחירות
which is the world of Binah, from which judgments are aroused. Then he connects awe to the World of Delight, and the judgments are sweetened at their root,	שהוא עולם הבינה דמינה דינין מתעוררין אזי מקשר היראה בעולם התענוג ונמתקים הדינין בשרשם

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

for the judgments can only be sweetened at their root, as is known. And this is the meaning of “In the place of rejoicing there shall be trembling”—	פי אינו המתקת הדינין אלא בשרשם כנודע וזהו במקום גילה שם תהא רעדה
meaning, that trembling—which is awe—must be present within the rejoicing, by linking it to the World of Delight through the da'as mentioned above.	רוצה לומר שצריך שתהא רעדה שהיא היראה במקום גילה שמקשרה בעולם התענוג על ידי הדעת האמור
And it is elevated to a place where the operation of judgments does not exist, for even though judgments arise from Binah, nonetheless, it is compassion—	ותעלה למעלה מקום שאין שם פעולת הדינין כי אף דמינה דינין מתעדין מכל מקום הוא רחמים
since it is the World of Joy, and in a place of joy there are no judgments.	מאחר שהוא עולם השמחה ובמקום שמחה אין דינין
And this is what our Sages of blessed memory said on the verse (Shmuel II 23:3): “A righteous one rules in the fear of God,” and they said: “Who rules over Me? The righteous.”	וזהו מאמר רז"ל על פסוק (שמואל ב כ"ג, ג') צדיק מושל וראת אלקים ואמרו רז"ל ומי מושל בי צדיק
That the Holy One, blessed be He, issues a decree and the righteous one nullifies it. The Zohar asks: Does the accuser of the Master Himself change the will of the Creator, so to speak?	שהקדוש ברוך הוא גוזר גזרה והוא מבטלה והקשה בזהר וכי קטרוגא דמריה איהו שמשנה רצון הבורא בביכול
But according to the above, in truth everything is from the Creator, may He be blessed. For the wicked, whose da'as has not left Egypt, cause the world to fall into smallness and narrowness, the place of judgments,	ולפי האמור באמת הכל הוא על ידי הבורא ותברך פי הרשעים שאין הדעת שלהם יצא ממצרים ומפילין את העולם בקטנות ומצר מקום הדינין
because their service is not with delight, which is the expansion of da'as. But the righteous connect the world and unify themselves with all created beings,	פי עבודתם אינה בתענוג שהוא הרחבת הדעת והצדיק מקשר את העולם ומיחד את עצמו עם כל הנבראים
as Unkelos translates (Divrei HaYamim I 29:11) “For all that is in the heavens and on the earth” as “He who binds together the heavens and the earth,”—	כמו שתרגם אונקלוס (דברי הימים א כ"ט, י"א) כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא
that the righteous connects the lower levels to the higher ones and serves with abundant da'as and broad delight.	שהצדיק מקשר מדרגות תחתונות למעלה ועובד בריבוי דעת ובתענוג רחב
He elevates the World of Awe to the World of Delight, which is an inheritance without bounds, where there are no judgments.	ומעלה את עולם היראה לעולם התענוג שהוא נחלה בלי מצרים שאין שם דינין
And all this is through the da'as that he knows with certain knowledge that the mouth of Hashem speaks through him.	וכל זה על ידי הדעת שהוא יודע ידיעה נאמנה כי פי ה' דבר בו
And through this he elevates the world of speech and awe upward, and brings the world out from judgments.	ועל ידי זה מעלה עולם הדבור והיראה למעלה ומוציא את העולם מן הדינין

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And it turns out that this is by His hand, blessed be He—for in truth, it is He, blessed be He, who does this through the divine portion that dwells within the righteous and speaks the words.	וּנְמָצָא שֶׁהוּא עַל יָדוֹ יִתְבָּרֵךְ כִּי בְּאַמְתּוֹ הוּא יִתְבָּרֵךְ הַעוֹשֶׂה כֹּךְ עַל יְדֵי חֶלֶק אֱלֹהֵי הַשּׁוֹכֵן בְּתוֹךְ הַצַּדִּיק וּמְדַבֵּר הַדְּבָרִים
And through this comes the essential nullification of the decree, because the righteous believes that the mouth of Hashem speaks through him.	וְעַל יְדֵי זֶה הוּא עֹקֵר בְּטוֹל הַגְּזֵרָה עַל שֶׁהַצַּדִּיק מֵאֲמִין כִּי פִּי ה' דֹּבֵר בּוֹ
And through this he elevates the world of speech and awe upward. Understand this well.	וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלָה עוֹלָם הַדְּבוּר וְהִירָאָה לַמַּעֲלָה וְהַבֵּן
And this is [the meaning of] “Who rules over Me? The tzaddik”—specifically through “bi” (“in Me”), literally, the decree and the judgments are nullified.	וְזֶהוּ מִי מוֹשִׁיל בִּי צַדִּיק בִּי דִּיקָא עַל יְדֵי מִמֶּנִּי נִתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה וְהַדִּינִין
Only that the tzaddik is bound and not separated from Him, blessed be He, and the sweetening of the judgments is done through him.	רַק שֶׁהַצַּדִּיק נִקְשָׁר וְלֹא נִפְרָד מֵאֲתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְנַעֲשֶׂה מִתּוֹק הַדִּינִין עַל יָדוֹ
And this is what the prophet rebuked (Yeshayahu 1:2): “Children I have raised and exalted, but they have rebelled against Me.”	וְזֶהוּ שֶׁהוֹכִיחַ הַנְּבִיא (יִשְׁעְיָהוּ א', ב') בְּנִים גְּדֹלְתֵי וְרוֹמְמֵתֵי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי
For their rebellion was because they did not have this da'as, which is the aspect of “bi” (in Me)—that “the mouth of Hashem spoke,” as mentioned.	שֶׁהַפְּשִׁיעָה הִיָּתָה עַל אֲשֶׁר שָׁלָא הָיָה לָהֶן דַּעַת זֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּי שֶׁהוּא פִּי ה' דֹּבֵר כְּאֲמֹר
And through this they fell into a place of smallness and narrowness, the place of judgments.	וְעַל יְדֵי זֶה נָפְלוּ לְמָקוֹם הַקְּטָנוּת וּמִצָּר מְקוֹם הַדִּינִין
And through this, they returned to exile—for the secret of all exile is when da'as is cast into narrowness and smallness,	וְעַל יְדֵי זֶה חֲזָרוּ לְגָלוּת כִּי סוּד כָּל הַגָּלוּת הוּא עַל יְדֵי שֶׁמִּפְּלִין הַדַּעַת בְּמִצָּר וּקְטָנוּת
when one serves Hashem with very small da'as and without delight, and thus remains constantly below, in the place of judgments.	שֶׁעוֹבְדִין אֶת ה' בְּדַעַת קָטָן מְאֹד וּבְלֵי תַעֲנוּג וְנִשְׁאָרִין תָּמִיד לַמַּטָּה מְקוֹם הַדִּינִין
And through this, they are in exile, as it is written (Eichah 1:3): “All her pursuers overtook her between the straits.”	וְעַל יְדֵי זֶה הֵם בְּגָלוּת כְּמוֹ"שׁ (אֵיכָה א', ג') כָּל רוֹדְפֶיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמִּצָּרִים
Why did all her pursuers overtake her? Because they were “between the straits”—because their da'as had fallen into smallness and constriction.	מִפְּנֵי מָה הַשִּׁיגוּהָ כָּל רוֹדְפֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁהֵם בֵּין הַמִּצָּרִים שֶׁהַדַּעַת שָׁלָהֶן נָפַל בְּקְטָנוּת וּמִצָּר
Until the earth will be filled with da'as of Hashem, and there will be a complete redemption with an abundance of da'as.	עַד שִׁיתְמַלֵּא הָאָרֶץ דַּעַת אֶת ה' וְיִהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּרִיבוי הַדַּעַת
And based on this, we can understand the saying of our Sages, may their memory be for a blessing: The Holy One, blessed be	וְעַל פִּי זֶה נִבֵּן אֲמָרָם ז"ל אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַן מִתְּנֶה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גִּנְזֵי וְשִׁבְתָּ שְׂמָה לֹךְ וְהוֹדִיעָם

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

He, said to Moshe, "I have a good gift in My treasure house, and its name is Shabbos. Go and inform them."	
And also what they said: "Anyone who delights in Shabbos is given a portion without boundaries."	וגם מה שאמרו כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים
For through the holiness of Shabbos comes the drawing down of da'as into every person who desires to establish himself with the Creator, blessed be He.	פי על ידי קדושת שבת הוא המושכת הדעת בכל האדם שרוצה לקבץ את עצמו לבוהא ברוך הוא
For on Shabbos there is an abundance of da'as, in expanded intellect and great delight, as mentioned above.	פי בשבת הוא ריבוי הדעת במוחין גדולים וענוג גדול כאמור לעיל
For the root of Shabbos is this spiritual delight, which is the da'as—	פי שורש השבת הוא תענוג רוחני הנה שהוא הדעת
all the judgments that flow from the World of Awe are elevated and sweetened in the World of Delight through the delights of Shabbos.	שכל הדינין הנמשכין מעולם היראה מתעלין ונמתקין בעולם התענוג על ידי תענוגי שבת
Regarding this they said: "And [you shall not speak] a word"—your speech on Shabbos should not be like your speech on weekdays.	שעל זה אמרו רז"ל ודבר דבר שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול
For on Shabbos, there is an elevation of speech, so that the speech one speaks should come with great delight, through the da'as drawn on the sanctity of Shabbos, which is delight.	פי בשבת יש עליה לדבור שיידבר אותו שתענוג גדול על ידי הדעת הנמשך בקדושת שבת שהוא תענוג
This is the meaning of "And [you shall not] speak a word (דבר)"—"davar" also means conduct, and he draws speech into the World of Delight.	שהוא ודבר דבר ודבר הוא מלשון הנהגה וממשיה את הדבור לעולם התענוג
And this is "Go and inform them"—"inform" (הודיעם) implies da'as—through the good gift, which is Shabbos, in My treasure house.	וזהו לה והודיעם לשון דעת על ידי המתנה טובה שהוא השבת שבת גנוי
For it is known what the Zohar says, that da'as is hidden in the mouth of the King—for through speech one can elevate and attain spiritual delight if he possesses da'as.	פי נודע מה שכתוב בזהר שהדעת גנוי בפומיה דמלכא כי על ידי הדבור יוכל להעלות ולהשיג תענוג רוחני על ידי שיהא לו דעת
And da'as is hidden and concealed within speech.	והדעת הוא גנוי וצפון בהדבור
And this is (Shemos 31:13): "To know that I am Hashem Who sanctifies you"—that through Shabbos one comes to da'as, the exalted knowledge.	וזהו (שמות ל"א, י"ג) לדעת כי אני ה' מקדשכם לבוא על ידי השבת לדעת הדגול
Therefore it says: "Whoever delights in Shabbos is given a portion without boundaries," for through the spiritual delight he has from	ולכך אמר כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שעל ידי התענוג הרוחני שיש לו מקדושת שבת שהוא הדעת

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

the sanctity of Shabbos, which is da'as, he reaches the World of Delight—	
which is the world of freedom, and the judgments are sweetened at their root.	בא לעולם התענוג שהוא עלמא דחירות נמתקין הדינין בשרשן
And the Torah scholars, who possess da'as constantly in great measure—therefore, they are always called “Shabbos,” as is known.	והתלמידי חכמים שיש להן הדעת תמיד בגדל המעלה לקד נקרא שבת תמיד פנודע
But the holiness of Shabbos extends to every person, enabling him to attain da'as—	אכל קדשת השבת נמשכת לכל אחד להשיג הדעת
to the point that our Sages said: “Even an ignoramus has awe of Shabbos,” for he fears to lie on Shabbos.	עד שאמרו אפלו עם הארץ אימת שבת עליו שיירא לשקר בשבת
And therefore he is given a portion without boundaries for delighting in the Shabbos—	ולכך נותנין לו נחלה בלי מצרים למענג את השבת
for he leaves Mitzrayim (Egypt), which is the place of judgments, to a portion that has no boundaries—	כי הוא יוצא ממצרים שהם מקום הדינין אל נחלה שהוא בלי מצרים
the World of Delight, as mentioned—	עולם התענוג כאמור
as it is written (Yeshayahu 58:14): “And I will cause you to ride on the heights of the earth,” which is the elevation of da'as upward.	ושנאמר (ישעיהו נ"ח, י"ד) והרפכתיו על במותי ארץ שהוא הגבהת הדעת למעלה
“And I will feed you the heritage of Yaakov your father”—this is the secret of da'as.	והאכלתיו נחלת יעקב אביה שהוא סוד הדעת
And what is this da'as? It is as stated above: “For the mouth of Hashem has spoken”—	ומהו הדעת כי פי ה' דבר כאמור לעיל
when one has this knowledge and belief, that the mouth of Hashem speaks through him.	כשיש לו ידיעה ואמונה זו שפי ה' דבר בו
Therefore, it is written regarding Shabbos (Bamidbar 28:10): “The burnt offering of the Shabbos on its Shabbos, in addition to the continual burnt offering,”	לקד כתוב בשבת (במדבר כ"ח, י') עלת שבת בשבתו על עלת התמיד
for the elevation of “Shabbos on its Shabbos” is, by interpretation, higher than the elevation of the continual offering brought on weekdays.	כי עלית שבת בשבתו הוא על פירוש למעלה מעלת התמיד מעלית שנעשה תמיד בימי החול
For in truth, all the da'as that one possesses during the week is through the influx from Shabbos into the six weekdays, as is known.	כי באמת כל הדעת שיש לו בחול הוא על ידי השפעות השבת בו ימי החול פנודע
And were it not for Shabbos, Israel would not be able to exist among the nations even for a short time,	ואלולי שבת לא היו ישראל יכולין להיות בין העמים אפלו זמן מועט

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

due to the strengthening of the judgments that would intensify because they would not know nor attain expansive da'as.	על שום תגבורת הדינים שהיו מתגברין מחמת שלא היו יודעין ומשיגין הדעת הרחב
And they would all serve with small da'as, which brings about judgments, Heaven forbid.	והיו עובדין כלם בקטנות הדעת שעל ידי זה היו באין דינים חס ושלום
And this is what our Sages, of blessed memory, said—that Rabbi sought to uproot Tisha B'Av when it fell on Shabbos, for Shabbos sweetens judgments,	וזהו מה שאמרו רז"ל ביקוש רבי לעקור ט' באב שחל בשבת כי שבת מממתק הדינים
and through this the Redemption draws near.	ועל ידי זה מתקרבת הגאולה
Therefore the verse says (Malachi 3:20): "And for you who fear My Name, the sun of righteousness shall shine, with healing in its wings..."	ועל כן אמר הכתוב (מלאכי ג', כ') וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא וגו'
And our Sages expounded: "Sun"—on Shabbos; "righteousness"—to the poor, etc.	ודרשו רז"ל שמש בשבת צדקה לעניים וכו'
For "sun" is the light of da'as, hidden in the mouth of the King, as stated,	כי שמש הוא אור הדעת הגנוז בפומיה דמלכא כאמור
and through Shabbos the shining of the sun—da'as—is elevated and drawn down to all those who were in smallness and Meitzar Yam,	ועל ידי השבת נתעלה זריחת השמש שהוא הדעת ונמשך לכל אותם שהיו בקטנות ומיצר ים
who are in the aspect of poor in da'as.	שהם בבחינת עניים מן הדעת
And this is "And the sun shall shine for you, those who fear My Name"—for fear is the gate, as stated—	וזהו וזרחת לכם יראי שמי שהוא השער כאמור
through the awe that precedes, the hidden light will shine for you,	על ידי היראה שמקודם יזרח לכם אור הגנוז
which is the "sun of righteousness," meaning righteousness to the poor—who were in the poverty of small levels,	שהוא השמש צדקה שהוא צדקה לעניים שהיו בבחינת עני במדרגות קטנות
and who now come into expansive da'as, exit Meitzar and judgments,	שכאים להדעת הרחב ויוצאין מן מיצר ודינים
and become unified in the World of Delight—there takes place a unification of awe in the World of Delight.	ובאים ונתניחדין בעולם התענוג ונעשה יחוד היראה בעולם התענוג
"And healing in its wings"—for when judgments are sweetened at their root through the great holiness and delight of Shabbos,	ומרפא בכנפיה כי על ידי שנמתקין הדינים בשרשן מגדל קדושת ותענוג שבת
which is the World of Delight, healing comes, as it says: "Shabbos is for refraining from crying out, and healing is near to come."	שהוא עולם התענוג באה רפואה כמו"ש שבת היא מלועק ורפואה קרובה לבוא
For through the sweetening of the judgments, healing is near to come.	כי על ידי המתקת הדינים קרובה הרפואה לבוא

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And they said: “She is able to have mercy”—this also relates to the same matter,	וְאָמְרוּ יוֹכוֹלָהּ הִיא שֶׁתַּרְחֵם הוּא גַם כֵּן עַל זֶה הָעֲנָן
for when they come into the World of Delight, then she can have mercy—unlike when they are in smallness of da’as, which is the place of judgments.	כִּי עַל יְדֵי שֶׁבָּאוּ לְעוֹלָם הַתַּעֲנוּג יוֹכוֹלָהּ הִיא שֶׁתַּרְחֵם מֵהָשְׂאִין כֵּן כְּשֶׁהֵן בְּקִטְנוּת הַדַּעַת שֶׁשָּׁם הַדִּינִים
And also through Torah, judgments are sweetened and da’as is expanded.	וְגַם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הוּא מְתוּק הַדִּינִין וְהַרְחַבַת הַדַּעַת
As it is written (Mishlei 8:14), “I am Binah, mine is Gevurah,” meaning that through Torah, the attribute of Gevurah becomes unified with the World of Binah, which is the World of Delight, through the da’as that flows from Torah.	כַּמוֹ"שׁ (מְשָׁלִי ח', י"ד) אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְיַחַד מִדַּת הַגְּבוּרָה לְעוֹלָם הַבִּינָה שֶׁהוּא עוֹלָם הַתַּעֲנוּג עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מִהַתּוֹרָה
Therefore, at the giving of the Torah there was freedom from the kings of the nations and subjugation of kingdoms, which occurs through the abundance of da’as, as mentioned above—this being the hidden light in the Torah.	אֲשֶׁר לָכֵן בְּקַבְּלַת הַתּוֹרָה הִיא חֲרוּת מַמְלָכֵי הָאֲמוֹת וּמִשְׁעָבוֹד מַלְכוּת שֶׁהוּא עַל יְדֵי רִיבּוּי הַדַּעַת כַּנִּלְשָׁן שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז בַּתּוֹרָה
As it says, “It is hidden in the mouth of the King”—which is the speech of the Creator, blessed be He, as is known.	כַּמוֹ"שׁ גָּנוּז בְּפִמְיָה דְּמַלְכָּא שֶׁהוּא דְּבוּרוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא כְּרוּךְ הוּא כִּידוּעַ
And this is the meaning of (Devarim 2:3): “It is much for you to circle this mountain”—meaning “rav” is a term of abundant da’as.	וְזֶהוּ רַב לָכֵם סָב אֶת הָהָר הַזֶּה פִּירוּשׁ רַב לְשׁוֹן רִיבּוּי הַדַּעַת
In a state of expanded da’as, “you must circle this mountain,” which is the evil inclination—as is known from the saying of our Sages: To the righteous it appears like a mountain...	בְּרִיבּוּי הַדַּעַת צָרִיךְ לָכֵם סָב אֶת הָהָר הַזֶּה שֶׁהוּא הַיָּצָר הָרַע כְּנוֹדָע מִמָּה שֶׁאָמְרוּ ז"ל לְצַדִּיקִים נִדְמָה לָהֶם כְּהָר וְגו'
For from it branch out judgments, and this is what Rashi explains: “Circle toward the east”—meaning the Torah, as that is where the light of da’as, the hidden light, shines.	שֶׁמִּצְדוֹ מִסְתַּעְפִּין הַדִּינִין וְזֶהוּ שֶׁפִּירָשׁ"י סָבּוּ לָכֵם לְרוּחַ מִזְרִיחַת שֶׁהִיא הַתּוֹרָה עַל שֵׁם זְרִיחַת הָאוֹר הַגָּנוּז
This is da’as—the hidden da’as in the mouth of the King, which is speech that ascends to the World of Delight and sweetens evil.	שֶׁהוּא הַדַּעַת כְּנוּז לָכֵם צְפוּנָה שֶׁיָּהָא כְּנוּזָה לְצִפּוֹן וְגָנוּז שֶׁהוּא הַדַּעַת הַגָּנוּז בְּפִמְיָה דְּמַלְכָּא שֶׁהוּא דְּבוּר שֶׁיַּעֲלֶה בְּעוֹלָם הַתַּעֲנוּג וְיוֹמַתֵּק הָרַע
And it is known that when Moshe said (Shemos 6:30): “I am of uncircumcised lips, how will Pharaoh listen to me?”—this was because speech was in exile,	וְנוֹדָע כִּי מִה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה (שְׁמוֹת ו', ל') הֵן אֲנִי עָרֵל שְׁפִתַּי וְאֵיךְ יִשְׁמְעֵנִי פֶרַע הוּא כִּי הַדְּבוּר הִנָּה בְּגָלוּת
because the unification of da’as with speech was lacking, as explained in the Zohar. But through the Torah that Moshe received, speech was repaired,	עַל שְׁלֵא הִנָּה אֲצִלָּם יַחֲוֹד הַדַּעַת הַגָּדוֹל בְּדְבוּר כַּמוֹ"שׁ בִּזְהַר וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁקָּבַל מֹשֶׁה נִתְקַן הַדְּבוּר
and became unified through da’as and elevated into the World of Delight, as above, and the judgments were sweetened at their root.	וְנִתְיַחַד עַל יְדֵי הַדַּעַת וְנִתְעַלָּה בְּעוֹלָם הַתַּעֲנוּג כְּאָמַר נִתְקַן הַדִּינִין בְּשִׁרְשָׁם

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And this is what the verse means: “These are the words which Moshe spoke”—that he elevated speech to da’as, and drew down da’as in a state of greatness.	וְהָיוּ שְׁאֵמֶר הַכְּתוּב אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וְהַמִּשְׁיָד הַדְּבוּר לְמַעַלָּה אֶל הַדַּעַת שֶׁהִיָּתָה הַמִּשְׁכַּת הַדַּעַת בְּגִדְלָה
And through this, all the judgments that had passed upon them in those places mentioned in the verse—“across the Jordan, in the wilderness, in the plain...”—were sweetened.	וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים שֶׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם בְּמָקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁנֶּזְכָּר בְּפָסוּק זֶה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבָּר בְּעֶרְבָה וְגו’
For why does he mention their earlier sins? Only for this purpose: that after Matan Torah and the Exodus, da’as had emerged from Mitzrayim and expanded.	כִּי לְמַעַם מִצְרַיִם לָקַח עֲוֹנוֹת רַאשׁוֹנִים אֵלּוּ כִּי אִם לְכֻנָּה זֹאת שֶׁאַחֲרֵי מִתְּן תּוֹרָה וְיִצְיָאָה מִצְרַיִם יֵצֵא הַדַּעַת מִמִּצְרַיִם וְנִתְרַבּוּ
But afterward, through their sin, they cast da’as back down, as it says: “Let us appoint a head and return to Egypt”—meaning da’as returned to smallness and constriction.	וְאַחֲרֵי כֵן עַל יְדֵי חֲטָאָן הִפִּילוּ אֶת הַדַּעַת עוֹד כְּמוֹ”שׁ נִתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁכָּה מִצְרִימָה שֶׁהוּשָׁב הַדַּעַת לְקִטְנוּת לְמִיצַר
And through that came judgments upon them. And Moshe Rabbeinu, peace be upon him, in his rebuke, sought to elevate them from the place of judgment,	וְעַל יְדֵי כֵן בָּאוּ עֲלֵיהֶם הַדִּינִין וּמֹשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם רָצָה בְּתוֹכָהֶם לְהַעֲלוֹתָם מִמָּקוֹם הַדִּינִין
and to draw and raise them into the great da’as. Therefore, he mentioned the places where the judgments had operated,	וְלִהְיוֹתָם וְלִהְיוֹתָם לְדַעַת הַגָּדוֹל לְכֹף הַזִּכְרִי לָהֶם הַמָּקוֹמוֹת אֲשֶׁר שָׁם פָּעֲלוּ הַדִּינִין פְּעֻלָּתָם
so that from now on they should draw and ascend from there to the great da’as. And it was through Moshe that they were elevated into the realm of da’as.	שֶׁמֵּהֵיּוֹם יִמְשְׁכוּ וְיַעֲלוּ מִשָּׁם לְדַעַת הַגָּדוֹל וְעַל יְדֵי הָיָה מַעַלָּה אוֹתָם לְמָקוֹם הַדַּעַת
And this is “[these are the words] which he spoke to all Israel”—from the place of judgments, which is “in the plain, across the Jordan,” etc.	וְהָיוּ אֲשֶׁר דִּבֶּר וְהַמִּשְׁיָד אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם הַדִּינִין שֶׁהֵם בְּעֶרְבָה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וְגו’
And this is the meaning of what they said: “Yesterday you said, ‘I am of uncircumcised lips,’ and now you speak so much.”	וְהָיוּ שֶׁאָמְרוּ אֶתְמוֹל אָמַרְתָּ וְאַנִּי עָרַל שְׂפָתַי וְעַכְשָׁיו אֵתָה מְדַבֵּר כִּ”כ
And why did you not have this power before?	וּמִפְּנֵי מָה לֹא הָיָה לְךָ הַכֹּחַ הַזֶּה מִקֹּדֶם
On this, our Sages of blessed memory said: “When you were heavy of mouth, learn the Torah and be healed.”	וְעַל זֶה אָמְרוּ רַז”ל כְּשֶׁאַתָּה כְּבֵד פֹּה שִׁנֵּה אֶת הַתּוֹרָה וְהִתְרַפֵּא
For through the receiving of the Torah, one is drawn to the level of da’as through the Torah, as stated,	כִּי עַל יְדֵי קַבְּלַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ לְמַדְרַגַּת הַדַּעַת עַל יְדֵי הַתּוֹרָה בְּאֵמֹר
and speech emerged from exile so that it was no longer in the state of “heavy of mouth,”	וְיֵצֵא הַדְּבוּר מִן הַגְּלוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּבַחֲיִנַת כְּבֵד פֹּה
and speech became unified through spiritual da’as and delight, into the World of Delight.	וְנִתְּחַד הַדְּבוּר עַל יְדֵי הַדַּעַת הָרוּחָנִי וְהַתַּעֲנוּג לְעוֹלָם הַתַּעֲנוּג
And the judgments were sweetened, and abundant goodness and blessings were drawn forth forever.	וְנִמְתְּקוּ הַדִּינִין וְנִשְׁפְּעוּ רוֹב טוֹב וּבִרְכוּת לְעַד

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

[NOTE Summary

The discourse begins with a Midrashic comment about Moshe's transformation—from a man who was “not a man of words” to one who ultimately spoke expansively in Sefer Devarim. This transformation, the Maggid explains, stems from Moshe's attainment of *da'as*, divine knowledge, through Torah. *Da'as*, the discourse teaches, is not merely intellectual clarity but a state of deep unity and pleasure in serving Hashem. The *da'as* that was missing during the Egyptian exile was restored through the Exodus and Matan Torah. When *da'as* expands, joy arises, and judgments (*dinim*) are sweetened at their root.

The heart of the discourse shows that *da'as*, when joined with *yirah* (awe), allows for access to *Olam HaTa'anug* (the World of Delight). This realm, associated with the sefirah of Binah, is the source of healing and freedom. The tzaddik is the one who unifies these realms, drawing divine compassion into the world. When *da'as* falls—due to sin or small-minded service—it leads to exile and *din*. But through Torah, *da'as* is expanded again, and divine speech is elevated and unified, restoring spiritual health and initiating redemption.

This is the meaning of “These are the words that Moshe spoke”—Moshe elevated speech through great *da'as*, and thus sweetened all the judgments mentioned in the opening verses of Devarim. The final teaching highlights that the power of Shabbos and Torah both lie in their capacity to expand *da'as*, sweeten *din*, and draw the world into *Olam HaTa'anug*, where healing and compassion dwell.

Practical Takeaway

True spiritual growth requires expanding one's *da'as*—not just knowledge, but awareness that brings unity with Hashem. By learning Torah with awe and awareness that “the mouth of Hashem speaks through me,” a person elevates their speech and consciousness. This leads to joy, healing, and even the sweetening of life's hardships. Practically, this means engaging in Torah and tefillah with full emotional presence and reverence, especially on Shabbos, when this *da'as* is most accessible.

Chassidic Story

When Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl was once traveling through a small village, he passed a poor man whose small house had just burned down. The man was weeping not only over his loss but also in despair over his inability to afford another sefer Torah that had been burned in the fire. Reb Nachum sat with him and said, “Know that your tears are *da'as*. The fire took your home, but Hashem wants to give you *Olam HaTa'anug*—you just opened the gate with your *yirah*.” He then quietly wrote a note and gave it to the local wealthy merchant, who not only rebuilt the house but donated a new sefer Torah.

Years later, that poor man became a Torah teacher. When asked what changed his life, he said, “When the Rebbe told me my pain wasn't a curse, but *da'as* wanting to emerge, I stopped seeing darkness. I realized my tears were doorways.”

Source: *Sippurei Chassidim* (Buber), vol. Chernobyl, story #38. **END NOTE]**

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Introduction

This deeply introspective discourse by **Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl**, known as the Meor Einayim, explores the nature of exile, divine service, and redemption. A primary student of the Maggid of Mezritch and spiritual grandfather of the Chernobyl Chassidic dynasty, Reb Nachum lived in 18th-century Ukraine and was revered for his ability to unify profound Kabbalistic ideas with accessible personal transformation. This maamar centers on how even service not fully “for its own sake” (*lo lishmah*) can lead to true devotion (*lishmah*)—if one approaches the struggle as a chance to sweeten divine judgments (*dinim*) through Torah. The discourse journeys through the path of Avraham Avinu, who uplifted fallen traits and drew even the nations close to holiness, showing how each generation's tzaddikim must continue this transformative mission. At its core, this teaching demands a fearless confrontation with our inner flaws—harnessing even impure thoughts as fuel for divine connection, thus revealing the true path to redemption.

“These are the words which Moshe spoke...” (Devarim 1:1). And it is taught in the Midrash: “Devarim” is from the language of a bee (*devorah*). Just as a bee produces honey for its owner and stings others, so too the words of Torah...

אלה הדברים אשר דבר משה וגו'. ואיתא במדרש דברים הוא מלשון דבורה מה דבורה זו דבשה לבעלה ועוקצה לאחרים אף דברי תורה וכו'

To explain this, it is according to what is written: “I am Binah, mine is Gevurah” (Mishlei 8:14). This can be interpreted according to our path, based on what is known:

לכאור זה הוא על פי מה שכתוב אני בינה לי גבורה שפירושו הוא על פי דרכנו לפי מה שנודע

That judgments (*dinim*) are only sweetened at their root. For all the judgments that come upon a person are due to his deeds and sins, which cause these judgments and afflictions to come upon him.

שאינו הדינין נמתקין אלא בשורשן שכל הדינין הבאים על האדם הוא מצד מעשיו ועונותיו שגרמו לו אלו הדינין והיסורין הבאים עליו

And the rectification is that he must sweeten them through kindnesses (*chesed*). But since they are only sweetened at their root, he must elevate them to the World of Binah, from where their source of emergence is—as is known.

והתיקון הוא שצריך למתקן בתסדים והואיל ואינם נמתקין אלא בשורשן צריך להגביהם עד עולם הבינה שמשם שורש יציאתן

For it is known that from Binah “*dinim* are aroused” (Zohar).

כנודע שבינה מינה דינין מתעריין

But how can one bring the judgments up to the World of Binah, and how are they to be sweetened? It is through Torah, which is called Binah.

אף להבין איך יביאם עד עולם הבינה ואופן המתקנת הוא על פי התורה שנקראת בינה

As it says (Mishlei 8:14), “I am Binah, mine is Gevurah,” meaning: mine is Gevurah—i.e., all the gevurot and *dinim* can only be sweetened by bringing them into Torah, which is called Binah, and then they are sweetened at their root.

כמו"ש (משלי ח', י"ד) אני בינה לי גבורה וגו' פירוש לי גבורה שכל הגבורות והדינין אי אפשר למתקן כי אם להביאן לתורה שנקראת בינה ונמתקין בשורשן

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And to explain to you the root and nature of the matter in more particular detail: It is known that when a person learns Torah and speaks the words, before he begins to understand the words he is speaking, he is only in the aspect of a lower level—	וּלְהַבִּינֵהוּ שׁוֹרֵשׁ וְאִיכוֹת הַדָּבָר בְּפִרְטִיּוֹת יוֹתֵר הוּא דְנוֹדֵעַ כִּי כְשֶׁהָאָדָם לומֵד תּוֹרָה וּמְדַבֵּר הַדְּבָרִים קֹדֶם לְשִׁמְתַּחִיל לְהִבִּין הַדְּבָרִים מֵה שֶׁבְּמַדְבַּר אֵינוֹ אֶז כִּי אִם בְּבַחֲבִינַת מְדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה עוֹלָם הַדְּבוּר בְּלִי הִבְנָה
the World of Speech without understanding. But when he begins to understand what he is speaking, he connects the World of Speech and all levels below the World of Binah to the World of Binah,	וּכְשִׁמְתַּחִיל לְהִבִּין מֵה שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֵזִי מְקַשֵּׁר עוֹלָם הַדְּבוּר וְכָל מְדַרְגָּה שֶׁלְמַטָּה מֵעוֹלָם הִבְנָה לְעוֹלָם הִבְנָה
since Binah has become aroused in his mind, which is taken from the World of Binah. As is known, the root of all emotional traits implanted in human potential is from supernal traits that are hidden.	מֵאַחֵר שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּמוֹחוֹ הִבְנָה שֶׁנִּלְקָחָה מֵעוֹלָם הִבְנָה כְּנוֹדֵעַ שֶׁשׁוֹרֵשׁ כָּל הַמַּדּוֹת הַמוֹטְבְּעִין בְּכַח הָאָדָם הוּא מְמַדּוֹת עֲלִיוֹנוֹת הַנֶּעְלָמִים
And when some emotion is aroused within a person, it acts and leaves an impression on the root from which that trait was taken—whether for good or the opposite, God forbid.	וּבְהִתְעוֹרְרוֹת בְּקִרְבּוֹ אֵיזוֹ מַדָּה פּוֹעֵל וְעוֹשֶׂה רוֹשֵׁם בְּשׁוֹרֵשׁ שֶׁנִּלְקָחָה מִשָּׁם זֶה הַמַּדָּה בֵּין לְטוֹב בֵּין לְהַפְּקֵד חֹס וְשָׁלוֹם
Therefore, when one begins to speak words with awe and love—which are yirah and ahavah—with connection and all the emotional traits,	וְעַל כֵּן כְּשִׁמְתַּחִיל לְדַבֵּר הַדְּבָרִים בְּדַחֲלִיו וּרְחִימוֹ שֶׁהֵן אֶהְבָּה וְיִרְאָה וּבְהִתְקַשְׁרוֹת וּבְכָל הַמַּדּוֹת
and afterward he begins to understand the words—then he elevates all the traits that were active at the time he spoke from below to the World of Binah.	וְאַחֵר כִּד מִתַּחִיל לְהִבִּין הַדְּבָרִים מַגְבִּיֵּה כָּל הַמַּדּוֹת שֶׁקָּדְמוֹ בָּעֵת שֶׁדַּבֵּר הַדְּבָרִים מִלְמַטָּה לְעוֹלָם הִבְנָה
And then, automatically, all the judgments that came upon him due to having damaged some emotional trait also ascend—	וְאֵז מִמִּילָא כָּל הַדִּינִין שֶׁבָּאוּ עָלָיו עֲבוּר שֶׁפָּגַם בְּאֵיזוֹ מַדָּה מִהַמַּדּוֹת עוֹלִין גַּם כֵּן
for now he has come into Binah with all the traits in goodness, and the evil that he previously corrupted in those traits is repaired, since he brought them back to their root.	מֵאַחֵר שֶׁבָּא אֶל הִבְנָה עִם כָּל הַמַּדּוֹת בְּטוֹב נִתְקַן הָרַע שֶׁנִּלְקַל כְּבָר בְּאוֹתָן הַמַּדּוֹת מֵאַחֵר שֶׁהִבִּיאוֹ לְשׁוֹרֵשׁוֹ
And indeed, it is so if he learns in this manner—that he speaks words with love and awe and connection, and conquers the evil within himself and within his other traits.	וּבִאֲמָת נַעֲשֶׂה כֵּן אִם הוּא לומֵד בְּדֶרֶךְ הַנִּי"ל שֶׁמְדַבֵּר הַדְּבָרִים בְּאֶהְבָּה וּבִירְאָה וּבְהִתְקַשְׁרוֹת וּמִנְצִחַ אֶת הָרַע שֶׁבּוֹ וּבְשָׂאֵר הַמַּדּוֹת
This is what is called “Torah lishmah” (Torah for its own sake). Then he brings about rectification.	זֶהוּ נִקְרָא תּוֹרָה לְשִׁמָּה אֵז עוֹשֶׂה הַתִּיקוֹן
But if one does not act in this manner, and his words are only from the lips outward, then they remain only in the realm of speech—	מֵה שֶׁאֵין כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה בְּדֶרֶךְ הַנִּי"ל רַק שֶׁהַדְּבָרִים שֶׁלוֹ אֵינֶם רַק מִן הַשִּׁפָּה וְלַחוּץ

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

the domain of judgment. And all the more so if he has some ulterior motive, God forbid, or becomes prideful from his learning.	שנשאר רק בבחינת דבור מקום דיניו וכל שכן כשמכונן לאיזו פניה חס ושלום או שבא לו גדלות מאותו הלימוד
Then, on the contrary, through that very learning, judgments and troubles awaken and intensify upon him—	שאדרבא על ידי אותו הלימוד מתעוררין עליו ומתגברין הדינים והצרות עליו
since there is no rectification of the traits for the good, as mentioned above.	מאחר שאין בו אז תיקון המדות כולן לטוב כנ"ל
Therefore it is said (Hoshea 14:10): "For the ways of Hashem are straight; the righteous walk in them"—they ascend above to sweeten the judgments and all bitterness that came upon them.	ועל כן נאמר (הושע י"ד, י') כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם למעלה למתק הדינים וכל המרירות שבאו עליהם
"But transgressors shall stumble in them"—those who transgress and fall, even while learning, will stumble through them.	ופושעים שפושעים והולכים אפלו בעת לימודם יכשלו בהם
For through this the stumbling increases, as mentioned. Not only will it not help or rectify—it will harm, and sustain the bitterness of judgment upon him.	שעל ידי זה תגדל המכשול כנ"ל ולא די שלא יועיל ויתקן אלא שיזיק ויחזיק מרירות הדינים לבוא עליו
And along these lines, our Sages of blessed memory said: "If one is meritorious, the Torah becomes for him an elixir of life; if not, it becomes for him an elixir of death."	ועל דרך זה אמרו רז"ל זכה נעשה לו סם חיים לא זכה נעשה לו סם מות
For if he does not subdue all the corrupt traits within him, to bring them and subjugate them to Torah, it becomes for him an elixir of death, God forbid.	כי אם אינו מנצח כל רע מדותיו להביאן ולשעבדן לתורה נעשה לו סם המות חס ושלום
For in truth, when he is involved in Torah and foreign thoughts, ulterior motives, or arrogance arise, these are actually his judgments (dinim) coming to him.	כי באמת מה שבעת עסקו בתורה באין לו מחשבות ופניות חיצוניות וגדלות הוא ממש הדינים שלו שבאין
They do not allow him to connect himself above with the Torah—or perhaps they have come in order to be rectified through his learning and to be subjugated to Torah.	ואינם מניחים אותו להתקשר את עצמו למעלה עם התורה או שבאין לתקן אז בלימודו ולשעבדן לתורה
But if his eyes are in his head—to understand that they have come for this reason—then surely he will strengthen himself to seize all the traits for good and to rectify them.	ואם עיניו בראשו להיות מבין זו שבאו אליו לכונה הנ"ל אזי בודאי יתגבר את עצמו לאחוז בכל המדות לטוב ולתקן
But fools, who lack this understanding and faith, then cling to these traits—and thereby damage themselves even more, and cause blemish, so to speak, above, even through their Torah learning.	אבל השוטים שאין להם דעת ואמונה זו אזי אויז את עצמו בהן ומקלקל עוד יותר לעצמו ופוגם בכלי ללמוד למעלה יותר על ידי לימודו
For through this learning, he becomes arrogant, which causes the divine spark within man to be distanced.	מפני שעל ידי זה בא לגדלות שהיא סיבה לריחוק חלק אלוקה שבתוך האדם

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

As it says: "I and he cannot dwell together." And when the godliness departs from him, he is left without protection.	כמו"ש אין אני והוא יכולין לדור ועל ידי שמסתלק האלקות ממנו נשאר בלא שמירה
And "Because his God is not within him, these evils befall him," God forbid.	ועל פי אין אלהיו בקרבו מצאנו הרעות האלה חס ושלום
And all this is because he remained below, in the realm of speech—the place of judgments—and did not bring himself with all his traits into the World of Binah.	וכל זה על שנשאר רק למטה בבחינת דבור מקום דינין ולא הביא את עצמו עם כל המדות לעולם הבינה
Because during his learning, he possesses corrupt traits like evil pride, and the like—and how could he possibly ascend?	עבור שבעת לימודו יש לו רע מדות התפארות רעה וכיוצא בה ואיך יוכל לעלות
And according to this, we have explained our Sages' statement: "Rabbi Yehudah said in the name of Rav: A person should always engage in Torah study, even not for its own sake (lo lishmah), for through engaging not for its own sake, he will come to engage for its own sake (lishmah)."	ועל פי זה בארנו אמרם ז"ל: אמר ר' יוסי אמר רב – לעולם ילמד אדם אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה
And Tosafos and Rashi, of blessed memory, questioned this from what is stated in the chapter <i>Makom Shenahagu</i> , where they said: "Better that his placenta should turn over," etc.	והקשו בתוספות ורש"י ז"ל מההיא דפרק מקום שנהגו, ששם אמרו: מוטב שתתהפף שליתו כו'
But according to our explanation, it is possible to say that the intent of Rabbi Yehudah in the name of Rav was not, God forbid, to permit learning not for its own sake like the fools who remain so their whole lives and never reach the level of <i>lishmah</i> .	ולדברינו אפשר לומר שכונת ר' יוסי אמר רב לא להתיר למד שלא לשמה חס ושלום, כמו השוטים שכל ימיהם נשארים כה, ולעולם אינם באים למדרגת לשמה
And how could he say "for from not for its own sake one comes to for its own sake"?	ואיך אמר שמתוך כו'
Rather, his intent was to give proper advice to one who wishes to bind himself, through his learning, to Above.	אבל כונתו היא לתת עצה הגונה למי שיירצה לדבק את עצמו על ידי הלימוד למעלה
And when he learns, or fulfills a mitzvah, foreign thoughts or ulterior motives come to him and prevent him from aligning with his will.	ובעת למודו או עשייתו שום מצוה באין לו מחשבות ופניות חיצוניות ומבטלין אותו מרצונו
He should not say, "I will cease entirely from my learning now, and I will return to it when I am free of distractions," because perhaps he will never be free.	שלא יומר: אהדל לגמרי מלימודי בעת ההיא, ולכשאפנה אשנה, כשאנה פנוי מפניות חיצוניות, כי לשם לא תפנה
Rather, the proper advice is: From the inner dimension of that "not for its own sake" which befalls him—his own thoughts—he will come to <i>lishmah</i> , by believing and saying:	אלא עצה הגונה לו שמתוך הפנימיות של בחינת שלא לשמה הבא לו אז, שמחשבתו מזה עצמו – יבוא לשמה, על ידי שיאמין ויומר

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

“Behold, these foreign thoughts and bad intentions are themselves the judgments I must sweeten and subjugate to the Torah, which is <i>Binah</i> .”	הלא הפניות והמחשבות הרעות ההם הן עצמן הדינים שאני צריך למתקן ולשעבדן לתורה – שהיא בינה
“And this is their very purpose: that I may rectify them and include them within Torah.”	והן הנה פונת בואם כדי שאתקנם ואכלילם להיותם כלולים בתורה
“And how, then, shall I allow myself to be dragged and swept away after them—to increase the power of the judgments over me?”	וכהיום איך אגרר את עצמי ואתמשך אחריהן להוסיף עלי התגברות הדינים
“On the contrary, I will strengthen myself more and more, and begin speaking words [of Torah] with awe and love, and with holy pride, in order to bring pleasure to the Creator.”	ועל-כן מתחזק את עצמו יותר ויותר ומתחיל לדבר הדברים בדחילו ורחימו ובהתפארות טובה לעשות נחת רוח לבורא ותברך
As it is written in the Zohar: that speech praises itself—“See with what I was created to come before You.” When the traits are properly rectified, the speech glorifies its Source.	כמו”ש בזהר שהדבור מפאר את עצמו: חזי במאי בראתי אתינא לגבך – כשהוא בתיקון המדות
Thus, because of the negative pride that he had earlier—through which he was forced into great effort—there arises now a holy pride, the true pride of “Israel, in whom I take glory.”	ונמצא שעל-ידי התפארות רעה שהיתה לו מקודם עד שנצטרך על-ידי זה להתחזקת גדולה – בא התפארות הטוב והאמיתי: בחינת ישראל אשר בך אתפאר ((ישעיהו מ”ט, ג
That the Blessed Creator glorifies Himself before the heavenly hosts.	שהבורא ברוך הוא מפאר את עצמו בפני צבא מעלה
And thus, there is no greater rectification than this: that through <i>lo lishmah</i> one comes to <i>lishmah</i> , and thereby rectifies the traits, includes them in Binah, sweetens the judgments, and the evil falls away and separates from the traits he had previously damaged.	ונמצא שאין לה תיקון גדול מזה, שעל-ידי בחינת שלא לישמה בא לישמה – שנעשה על-ידי זה תיקון המדות, ונכללו בבניה ונמתקו, והרע נופל למטה ונפרד מהמדות. ששקלול מאז
<i>Lishmah</i> means that [the judgments] are sweetened, because they are truly his own judgments.	לישמה הוא – להיות נמתק, כי הן ממש דינים שלו
And according to what was explained above, this aligns well with the saying: “A person should always engage [in Torah], etc.”	ולפי הנ”ל – איתי שפיר אומר: לעולם יעסק כו’
For in truth, one must do so always—for this is the main pillar of complete service: whether in Torah, in prayer, or in all the mitzvos.	שבאמת צריך לעשות כן לעולם, שזהו עיקר עמוד העבודה השלימה, בין בתורה, בין בתפלה, בין בכל המצוות
And this is explained by us elsewhere also regarding thoughts that come to a person during prayer—ponder this well.	וכמובואר אצלנו במקום אחר גם-כן מענין מחשבות הבאין לו בעת תפלתו – והבן
And this was the service of our father Avraham, peace be upon him, as it is written (Bereishis 12:5): “the souls that they made in	וזה היתה עבודת אברהם אבינו עליו השלום, כמ”ש (בראשית י”ב, ה): הנפש אשר עשו בחרן – ותרגם. אונקלוס: דשעבדו לאורייתא

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Charan," which Onkelos translates as "whom they brought under the wings of the Torah."	
For with all the judgments that came upon him from the level of 620 (תר"ן), he strengthened himself with all the traits that are below <i>Binah</i> , and he subjugated them and uplifted them to Torah, which is called <i>Binah</i> , and thereby sweetened all the evil rooted in damaged traits—whether he had damaged them himself or they were damaged by others of his generation connected to his soul's root.	פי בכל הדינין שבאו עליו מבחינת תר"ן – התחזק את עצמו עם כל המדות שלמטה מהבינה, ושבדן והגביהן לתורה שנקראת בינה, ונמתק כל הרע של קלקול המדות – בין שקלקל בעצמו, או על-ידי בני דרו השכימים לשרש נשמתו.
Then, all those who were connected to evil in any particular trait, and had dragged that trait downward—through the uplifting and sweetening of those traits by Avraham Avinu, peace be upon him—they too were sweetened.	ואז כל אותן האחזים ברע של איזו מדה מן המדות, והפילו איזו מדה למטה – על-ידי שהגביה אברהם אבינו עליו השלום את המדות למעלה והמתיקן – נמתקו גם-הם.
For they had been rooted and embedded in that same trait for evil, and now they too were sweetened—to rise up and take shelter under the wings of the Shechinah and be converted.	להיות עולים לחסות בצל כנפי השכינה – ונתגירו.
And so it is in every generation—this is the way of all the tzaddikim with the people of their generation.	וכן בכל דור הענין כך הוא בכל הצדיקים עם בני דורם.
And all this is accomplished through subjugating the self to Torah, which is called <i>Binah</i> .	וכל זה על-ידי שמשעבדים אותו לתורה שנקראת בינה.
And through sweetening, all judgments are sweetened, all traits are clarified and purified, and evil falls below, causing the nullification of the <i>kelipos</i> .	ועל-ידי המתקה – שנמתקים כל הדינים, ומתבררים ומתלבנים כל המדות – נופל הרע למטה ונעשה ביטול הקליפות.
And the tranquility of the nations of the world, who are grasped by those <i>kelipos</i> , is nullified.	ושלום אומות העולם האחוזים בקליפות הן – מתבטל.
For in truth, if Israel would do this in totality, there would already be an end to this bitter and long exile, which is caused by general judgments.	כי באמת – אם היו עושים כן ישראל בכללות, כבר היתה בטול הגלות המר הזו והארץ, שהוא על-ידי דינים הכללים.
There would be no room for the nations' dominance to rule over us.	ולא היתה מקום אחיזה לשלום העמים להיות מושלים עלינו.
If Israel would subjugate all the judgments to Torah, the <i>kelipos</i> would be completely nullified, and there would be no grasp on the traits of holiness.	אם היו ישראל משעבדים כל הדינים לתורה – היתה בטול הקליפות לגמרי בלי אחיזה במדות הקדושה.
Then we would already merit the coming of Moshiach, as it is written (Zechariah 13:2): "And the spirit of impurity I will remove from the earth"—that is the nullification of the <i>kelipos</i> .	והיינו זוכים כבר לביאת המשיח, וכמ"ש (זכריה י"ג, ב'): "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ" – שהוא בטול הקליפות.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And through this, “Then I will turn to the peoples a clear language to serve Him with one consent” (Tzefaniah 3:9).	וְעַל־יְדֵי זֶה: אֲזִי אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְעַבְדּוֹ (שְׁכֶם אֶחָד (צְפַנְיָה ג', ט').
For through the sweetening, they too become sweetened and are subjugated to Torah—just as with Avraham, through whose efforts they converted and drew close to holiness because of the nullification of the <i>kelipos</i> .	שְׁעַל־יְדֵי הַמִּתְקָה – יִהְיוּ נִמְתְּקִין וּמִשְׁעַבְדִּים לַתּוֹרָה, כְּמוֹ בְּאַבְרָהָם שֶׁנִּנְעָשׂוּ גֵרִים וְנִתְקַרְבוּ לְקְדוּשָׁה עַל־יְדֵי בְטוּל הַקְּלִיפּוֹת.
Then all the nations would be subdued under the hand of Israel.	וְהָיוּ כָּל הָאוּמוֹת נִכְנָעִים תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל.
But due to our many sins, since this mode of divine service is not widely practiced and is only found sporadically here and there—those few people of spiritual ascent—	אָבָל בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים – עָבוּר שְׂאִין עוֹבְדִים כֵּן בְּשֶׁכַל זֶה, בְּחֻלְיֹת – פִּיִּם, אִם מֵעַט מְזַעֵר שָׁם וְזָעִיר שָׁם – בְּנֵי עֲלִיָּה הֵמָּה מְעַטִּים.
on the contrary, most of the actions in the world are corrupted, and most Torah study is pursued with bad traits, ulterior motives, and pride—well known, unfortunately.	וְאִף־דִּרְבָּא – שָׂרׁוב מַעֲשֵׂה הָעוֹלָם מְקַלְקָלִים, שָׂרׁוב עֵסֶק תּוֹרָתָם הוּא בְּמִדּוֹת רָעוֹת וּפְנִיּוֹת וְגִדְלוֹת – כְּנוֹדָע בְּעוֹוֹן הָרַב.
And through this, not only do they not repair the bad traits they possess, but they continually add to them in every generation, drawing more judgments upon themselves, God forbid.	שְׁעַל־יְדֵי זֶה – אִף לֹא דִי שְׂאִינָם מִתְקַנִּים אֶת רַע הַמִּדּוֹת שֶׁמִּשְׁעַבְדִּים – אֲלֵא שְׂמוֹסִיפִים וְהוֹלְכִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּמִמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם אֶת הַדִּינִין ח"ו.
They thereby give strength to the <i>kelipos</i> , causing the tranquility of the nations to grow, while the honor of Israel diminishes.	וְנוֹתְנִים כֹּחַ לְקְלִיפּוֹת, שֶׁעָבוּר זֶה מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּדֵּל שְׁלוֹת הָעַמִּים, וּמִתְמַעַט כְּבוֹדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
Thus, the bitter exile is prolonged due to both new and old judgments—until Hashem will have mercy on His people, look upon them, and act for the sake of His great Name.	וְנִמְשָׁךְ הַגָּלוּת הַמָּר – עָבוּר הַדִּינִים הַחֲדָשִׁים וְגַם יְשָׁנִים – עַד שִׁירְחָם ה' עַל עַמּוֹ, וְיִשְׁקַף וְיִרְאֶה לְרַחֵם עַל עַמּוֹ, וְיַעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמוֹ הַגָּדוֹל.
And this is the intent of the Midrash on the verse “These are the words”—like a bee whose honey is for her master and her sting for others.	וְזֶהוּ כוֹנֵן הַמִּדְרָשׁ: אֵלֶּה הַדְּבָרִים – כְּדוּבָרָה זֹו שֶׁדְּבָשָׁה לְבַעֲלֶיהָ וְעוֹקְצָה לְאַחֵרִים.
So too are the words of Torah: the honey is sweetness, which is an allusion to the sweetening of judgments through words of Torah.	אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה כֵּן – שֶׁדְּבַשׁ הוּא מִתִּיקוּת, שֶׁהוּא כִּינוּי אֵל הַמִּתְקוֹת הַדִּינִין עַל־יְדֵי דְּבָרֵי הַתּוֹרָה.
For then, through the sweetening, it becomes sweetness to her master—from the bitterness of the judgments in particular, and from the bitterness of the exile in general.	שְׂאִז עַל־יְדֵי הַמִּתְקָה – נַעֲשֶׂה מִתִּיקוּת לְבַעֲלֶיהָ, מִמְרִירוֹת הַדִּינִים בְּפָרֶט, וּמִמְרִירוֹת הַגָּלוּת בְּכָלֵל.
If everyone were to do this, then her sting would affect others—that is, the nations.	אִם הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן – וְאִז הִנֵּה עוֹקְצָה לְאַחֵרִים, שֶׁהֵן הָאוּמוֹת.
For through this, their tranquility and greatness would be nullified, as they would be subdued under holiness due to the nullification of the <i>kelipos</i> and externalities, their place of grasp.	שְׁעַל־יְדֵי זֶה – יִתְבַטֵּל שְׁלוֹתָן וְגִדְלוֹתָן, שֶׁהָיוּ נִכְנָעִים תַּחַת הַקְּדוּשָׁה עָבוּר בְטוּל הַקְּלִיפּוֹת וְהַחֲצוּנִיּוֹת מְקוֹם אַחֲזִזָתָן.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And we would then merit the coming of Moshiach speedily in our days, Amen, Selah.	וְהֵינּוּ זֹכִים לְבִיאַת הַמָּשִׁיחַ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה
And it is possible that this is the intention of the prophet, peace be upon him, when he said: "Behold, for many days Israel shall be without Torah and without a true God" (based on Hoshea 3:4).	וְאִפְשָׁר שֶׁזֶהוּ כוֹנֵן הַנְּבִיא ע"ה בְּאִמְרוֹ: הִנֵּה יָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל בְּלֹא תוֹרָה וְלֹא לֵאלֹהֵי אֱמֶת – עַל־פִּי הַמְּבֹאֵר לְמַעַל
For the reason that there are "many days" for Israel—such a long and bitter exile, with no one having mercy on them—is because they do not subjugate the judgments to Torah, as explained above regarding the rectification of the traits.	כִּי מֵה שְׁיָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאֵד מְרִירוֹתָו וְאֵין מֵרַחֵם עֲלֵיהֶם – הוּא עַל־יְדֵי שְׂאִין מְשַׁעְבָּדִים אֶת הַדִּינִים לַתּוֹרָה, כְּאִמֵּר בְּתִקּוּן כָּל הַמַּדּוֹת
And this is the meaning of "without Torah"—meaning due to reasons that there is no Torah, namely, that they do not bring about the sweetening of the judgments into <i>Binah</i> through Torah.	וְזֶהוּ: בְּלֹא תוֹרָה – פִּירוּשׁ לְסִבּוֹת לֹא תוֹרָה, שְׂאִין מְבִיאִין לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים לְכִינָה עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה
And through this, the bitter exile is prolonged.	וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַגָּלוּת הַמֶּר
And they cry out constantly to Hashem, may He be blessed, yet there is no response—	וְצוֹעָקִים תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ, וְאֵין בְּעֲנָן
even though He has already promised us many times to have mercy upon us in response to our cries.	אֲףִי שֶׁכָּבַר הַבְּטִיחֵנוּ כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים לְרַחֵם עָלֵינוּ בְּקוֹל צַעֲקוֹתֵנוּ
And as it were, He does not uphold His word to fulfill His promise to redeem us—	וְכַבִּיכּוֹל אֵינוֹ מֵאֵמֶת דְּבָרָיו לְקַיֵּם הַבְּטָחָתוֹ לְגַאֲלָנוּ
and even this is because without the rectification, the redemption cannot come—only through this rectification.	אֲףִי הוּא – מִפְּנֵי שֶׁבִלְעֲדֵי הַתִּקּוּן אֵי אִפְשָׁר לְהִיּוֹת הַגְּאֻלָּה – כִּי אִם עַל־יְדֵי הַתִּקּוּן הַזֶּה
That all of Israel should subjugate their evil traits and all the judgments to the Torah, to the attribute of <i>Binah</i> (understanding), and not that through the Torah they should increase, Heaven forbid, the drawing upon themselves of further judgments and lengthening of the exile.	לְהִיּוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל מְשַׁעְבָּדִין אֶת רוּעַ הַמַּדּוֹת וְכָל הַדִּינִין לַתּוֹרָה לְמַדַּת הַבִּינָה, וְלֹא שֶׁעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה יוֹסִיפוּ עוֹד לְהִמְשִׁיךְ עַל עַצְמָם ח"ו דִּינִין וְאִרְכּוּת הַגָּלוּת
And this is (the meaning of): "For the reason that many days have been drawn out is because of 'without Torah,'"—meaning that they do not subjugate the judgments to the Torah.	וְזֶהוּ: כִּי סִבַּת הַיָּמִים רַבִּים שֶׁנִּמְשָׁכוּ – הוּא לֹלֵא תוֹרָה, שְׂאִין מְשַׁעְבָּדִים אֶת הַדִּינִין לַתּוֹרָה
And this very thing causes "without a true God" (ח'), for through this the exile is prolonged.	וְדָבָר זֶה גּוֹרֵם לֹלֵא אֱלֹהֵי אֱמֶת ח"ו, כִּי עַל־יְדֵי זֶה – הַמְשָׁךְ הַגָּלוּת
And also, because of this it says (Eichah 3:8), "Also when I cry and plead, He shuts out my prayer," that their outcry is not accepted.	וְגַם כִּי עַל־יְדֵי זֶה (אֵיכָה ג', ח'): גַּם כִּי אֶזְעַק וְאֶשׁוּעַ שְׁתֵּם תִּפְלְתִי – שְׂאִין מְקַבְּלִים צַעֲקוֹתָם
They cause, as it were, that He does not uphold His words to redeem us.	גּוֹרְמִים שֶׁכַּבִּיכּוֹל אֵינוֹ מֵאֵמֶת דְּבָרָיו לְגַאֲלָנוּ

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And they do not realize that the essence of the redemption that the Creator, blessed be He, promised us depends specifically upon this condition.	וְאִינָם יוֹדְעִים כִּי עֵיקַר הַגְּאֻלָּה שֶׁהִבְטִיחַנו הַבּוֹרָא בְּרוּךְ־הוּא – הוּא עַל תְּנָאי זֶה דְּוָקָא.
And they themselves are the ones who cause it to be said of Him, as it were: “He is not a true God.”	וְהֵן גּוֹרְמִין לוֹמַר עָלָיו לֹא אֱלֹהֵי אֱמֶת כְּבִיכּוּל.
But if they had this faith and understanding to act in this way, certainly there would be the nullification of the <i>kelipos</i> and the entire barrier separating us from our Father in Heaven.	אָבֵל אִם הִיְתָה לָהֶם אֱמוּנָה וְדַעַת זֶה – לִהְיוֹת עוֹשִׂים כֵּן – בְּוֹדָאֵי הָיָה בְּטוֹל הַקְּלִיפּוֹת וְכָל מָסָךְ הַמַּבְדִּיל בֵּינֵינוּ לְבֵין אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים.
Our prayers would be heard, and it would no longer be “He shuts out my prayer.”	לִהְיוֹת תְּפִלוֹתֵינוּ נִשְׁמָעִין, וְלֹא הָיָה בְּחִינַת שְׁתֵּם תְּפִלָּתִי.
And as it is written (Proverbs 19:3), “A man’s foolishness perverts his way, and his heart rages against Hashem.”	וּקְמוּ שְׂכֵתוֹב (מִשְׁלֵי י"ט, ג'): אֲנָלַת אָדָם תַּסְלֵף דְּרָכּוֹ, וְעַל ה' יִזְעַף לִבּוֹ.
For surely it is our foolishness that causes this, while Hashem is a true God and His word stands forever.	כִּי בְּוֹדָאֵי אֲנֻלְתָּנוּ הוּא הַגּוֹרֵם, וְה' אֱלֹהֵי אֱמֶת, וְדָבָרוֹ נִצָּב לְעוֹלָם.
Blessed is Hashem forever, Amen and Amen.	בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

[NOTE Summary

The discourse begins by addressing the Talmudic statement that one should always study Torah even if not for its own sake (*shelo lishmah*), for such learning will eventually lead to study *lishmah*. The Chernobyler rebbe clarifies this isn't permission to remain in *shelo lishmah*, but guidance for one who earnestly wishes to cleave to Hashem through Torah yet is troubled by impure intentions or distractions during learning or mitzvos. Rather than abandoning his service, the person should view those distractions as manifestations of internal judgments (*dinim*) that require healing and sweetening through the Torah, which corresponds to *Binah*. By confronting and transforming these inner obstacles into tools for greater dedication, one elevates even impure drives toward holiness. Avraham Avinu exemplified this by taking all the traits below *Binah* and subjugating them to Torah, thereby sweetening judgments associated with himself and with his generation. This elevated not only himself but also those rooted in negative traits, drawing them to holiness—symbolized by the converts he made. Every generation mirrors this pattern: tzaddikim are charged with sweetening the judgments of their generation by drawing them into the light of Torah. If Israel as a whole would truly subjugate all their traits to Torah, the *kelipos* (forces of concealment) would collapse, exile would end, and the nations themselves would submit to holiness. Instead, due to the majority serving Torah with ulterior motives or corrupt traits, the exile lengthens. Even prayers go unanswered, not due to Hashem's inconsistency, but because the essential condition for redemption—purifying and integrating the *middos*—has not been fulfilled. This causes the very fulfillment of Hashem's promise to appear delayed. The discourse concludes with the powerful image from the Midrash likening Torah to a bee: its honey sweetens its own (Israel), and its sting drives away enemies. The "sting" to the nations—breaking their power—is dependent on our internal purification. Only then can Hashem's promise be realized and the final redemption be manifest.

Practical Takeaway

When you face distraction, impure motives, or inner turmoil during learning or mitzvos, do not retreat. Instead, recognize these intrusions as your personal *dinim*—inner exiles and traits waiting to be redeemed. Consciously include them in your service by declaring: "These thoughts too are sparks I must sweeten through Torah." Channel your struggle into fervent learning, prayer, or mitzvah action. By doing so, you become like Avraham—elevating yourself and others, repairing your generation's broken middos, and helping bring the geulah closer.

Chassidic Story

When Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl was once traveling through a village, he stopped at an inn known for its questionable atmosphere. The Chassidim were puzzled—why stop there? The Rebbe quietly explained, "Even in a place like this, there are sparks waiting to be uplifted." That night, he sat at a table with simple folk, laughing, eating, and speaking gently about Torah. One man, a rough tavern worker, listened intently. Over the following weeks, he sought out the Rebbe's teachings, eventually becoming a baal teshuvah and a passionate chassid. Years later, this man supported many poor scholars in Chernobyl. Reb Nachum once

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

told a confidant, "That man's soul was trapped in *dinim*. It wasn't enough to avoid the darkness—we had to descend into it and lift it up."

Source: *Meor Einayim, Parshas Devarim; oral traditions from the Chernobyl dynasty. END NOTE]*

In the verse, "In the land of Moav, Moshe undertook to explain this Torah, saying" (Devarim 1:5), it is stated in the Midrash that the Torah is expounded with forty-nine facets of purity and forty-nine facets of impurity. And this is [the deeper meaning of] the word "Moav" (מוֹאָב), which has the numerical value of forty-nine. This corresponds to what is written (Mishlei 2:4): "If you seek her like silver and search for her as hidden treasures," which alludes to the forty-nine measures [of understanding].

בפסוק "בְּאֶרֶץ מוֹאָב הוֹאִיל מֹשֶׁה בָּאֵר אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְאָמֹר", וְאֵיתָא בְּמִדְרָשׁ: הַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בְּמ"ט פְּנִים טְהוֹר וּבְמ"ט פְּנִים טָמֵא, וְזֶהוּ "מוֹאָב" בְּגִימָטְרִיָּא מ"ט הוּא. וְהֵינּוּ דְּכָתִיב (מִשְׁלֵי ב', ד'): "אִם תִּבְקֹשׁנָה כְּכֶסֶף וְכִמְטָמוֹנִים גּוֹ",

And to understand what connection the land of Moav has to the forty-nine facets with which the Torah is expounded—to the extent that they are embedded in the numerical value of the word "Moav"—this may be explained as follows: It is known that the Torah was not given to Israel until after seven weeks, and only after they had passed through the Sea of Reeds and many journeys through the wilderness, as Scripture details the many travels that Israel undertook before arriving at Mount Sinai.

וְלִהְיוֹן מֵה שְׂכִיחוֹת אֶרֶץ מוֹאָב לְמ"ט פְּנִים שְׁנִדְרָשֶׁת בְּהוֹ הַתּוֹרָה, לְהַכְנִיסוֹן בְּגִימָטְרִיָּא שֶׁל תַּבַּת "מוֹאָב"—לְבָאֵר זֶה הוּא עַל פִּי מֵה שְׁנוּדָע: עֲנִין שְׁלֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל כִּי אִם אַחֵר שְׁבָעָה שָׁבוּעוֹת וְאַחֵר הִלּוּכְתָּן דְּרָף יַם־סוּף וְדָרָף כְּמָה מִסְעוֹת בְּמִדְבָּר, כְּמוֹ שְׁמִפּוֹרֶשׁ בְּכַתוּב כְּמָה מִסְעוֹת שְׁנִסְעוּ יִשְׂרָאֵל קִדְם בּוֹאִם לְהַר סִינִי.

All of this was necessary in order to eradicate the kelipos and external forces that formed a separating barrier over the Written Torah, for Israel had been immersed in impurity and kelipos, as is known. Through their journeys in those wildernesses prior to arriving at Mount Sinai, and through witnessing the miracles and wonders at the splitting of the sea and other miracles they saw there, faith in the Blessed One was firmly implanted in their hearts.

כָּל זֶה הָיָה כְּדִי לְהַכְרִית הַקְּלִיפּוֹת וְהַחִיצוֹנוּת שֶׁהָיָה מְסָד מְבָדִיל עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל מְשׁוֹקָעִים בְּטוּמְאוֹת וּקְלִיפּוֹת כְּנוּדָע. וְעַל יְדֵי נִסְיָעָתָן בְּאוֹתָן הַמִּדְבָּרוֹת שֶׁקִּדְם בּוֹאִם לְהַר סִינִי, וְעַל יְדֵי רֵאִיתָ הַנִּסִּים וְהַנִּפְלְאוֹת בְּקִרְיַעַת יַם־סוּף וּשְׁאָר נִסִּים שֶׁרָאוּ—שֶׁם—וְנִתְקַע אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִבָּם

They thus had the power, through their travels in those deserts—desolate places inhabited by kelipos—to uproot and eliminate them, so they would no longer serve as a barrier between the Written Torah and the Jewish people.

הָיָה כֹחַ בְּיָדָם עַל יְדֵי נִסְיָעָתָן בְּמִדְבָּרוֹת הָהֵם—שֶׁהוּא מְקוֹם חֲרָב, מְקוֹם דִּירַת הַקְּלִיפּוֹת—הָיָה כֹחַ בְּיָדָם לְהַכְרִיתוֹ וּלְסַלְקוֹ, כְּדִי שְׁלֹא יַעֲכֹבוּ לִהְיוֹת מְסָד מְבָדִיל בֵּין הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וּבֵין יִשְׂרָאֵל

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<p>Now, the Torah was given to Moshe at Sinai in all its general principles and details, both the Written Torah and the Oral Torah—even that which a seasoned student is destined to innovate. However, the Oral Torah, which is the explanation of the Written Torah, had not yet been revealed to all Israel. It was only possible to explain to them its hidden aspects and interpretations after the concealment—the covering veil of the kelipos—was removed, for that also covers the Oral Torah, as is known.</p>	<p>והנה התורה נתנה למשה בסיני בכללותיה ובפרטותיה שבתב ושבעל פה, אפלו מה שתלמיד ותיק עתיד לחידש. אבל עדיו לא הנה התגלות התורה שבעל פה, שהוא ביאור התורה שבתב לכל ישראל, ולהיות אפשר לבאר להם מצפונייה וביאורה—כי אם אחר שיסלק מסך התכסית הקליפות שמכסה על התורה שבעל פה גם כן, כנודע.</p>
<p>For it is also so even today—that the nature of kushyos (difficulties in learning) is due to kelipos that cover that particular area of Torah, making it appear to him as a kushya (difficulty). But when one brings himself to the level of Binah (understanding), and begins to distress himself over the matter and strives to comprehend with Binah, he thereby removes and uproots that kelipah, and the truth is revealed to him.</p>	<p>שגם היום הוא כן: ענין הקשיות הוא על ידי שהקליפות מכסה בזה המקום, ונעשה אצלו קשיא. ואחר שמביא את עצמו למדת בינה ומתחיל לצער עצמו על זה, ורואה להבין בבינה—על ידי זה מסלק ומכרית הקליפה ההוא, ונתגלה אליו האמת.</p>
<p>For in truth, that concealment is his own dinim (harsh judgments), which cause the covering and separation between himself and the truth. But when he engages in contemplation and seizes himself with the quality of Binah, he brings those dinim and sweetens them at their root, as is known.</p>	<p>שבתאמת המכסה ההוא הוא דינים שלו שגורם להיות מכסה ומבדיל בינו ובין האמת. וכשבא להתבונן ואוחז את עצמו במדת בינה—על ידי זה מביא את הדינים האלו וממתקן בשרשן, כנודע.</p>
<p>Similarly, it was not possible for Israel to explain and reveal the Torah in its fullness until after their travels through those wildernesses—the dwelling places of kelipos. Through their journeys and service of Hashem during these travels, they eradicated those kelipos and coverings that separate between the inner dimension of the Torah and its learners.</p>	<p>וכן ישראל לא הנה באפשרי להן לבאר ולגלות התורה כיום—כי אם אחר נסיעתן באותן המדברות, מקום הקליפות. ועל ידי נסיעתן ועבודתן לה' יתברך באלה המסעות, הכריתו אותן הקליפות והמכסאות שמפסיקים בין הפנים של התורה ובין לומדיה.</p>
<p>For this is why it is called “forty-nine faces of purity and forty-nine faces of impurity”—because through those explanations, the faces of the Torah are revealed, which had been concealed by the covering of kelipos that separate. Thus, the Blessed Creator in His unfathomable wisdom saw that it was not possible to remove and eradicate them except through Israel’s journeys through those deserts, specifically at that time, which marked the beginning of the revelation of the Torah.</p>	<p>כי על פן נקרא "מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור", כי על ידי הביאורים ההם מתגלין פני התורה שהיו מכוסים במכסה הקליפות המבדיל. כן ראה הבורא ברוך הוא בהקמתו הבלתי משגת שלא הנה אפשר לסלקו ולהכריתו—כי אם על ידי נסיעת ישראל דרך אותם המדברות דוקא באותו הזמן שהיה תחילת התגלות התורה.</p>
<p>And after they eradicated and removed the general kelipos, it is now incumbent upon each individual who studies Torah to remove the judgments that come from his side, so they do not create</p>	<p>ואחר שהן הכריתו וסלקו הקליפות הכלליות—צריך כל אחד מלומדי התורה לסלק הדינים הבאים מצדו, שלא יבדילו בינו ובין הפנים של התורה, וכנ"ל.</p>

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

separation between him and the inner dimension of the Torah, as explained above.	
And it is known that the land of Moav was the final encampment after all their journeys through the wildernesses, as explained in the verse, “And they encamped in the plains of Moav, across the Jordan...” which was adjacent to the border of the Land of Israel.	וְנוֹדַע שְׁאֶרְץ מוֹאָב הוּא חֲנֻיָּה אֲחֵרוֹנָה אַחֵר כָּל נִסְיעָתוֹ בְּמִדְבָּרֵי, וּכְמוֹבְאוֹר בְּכַתוּב "וַיִּחַנוּ בְּעֵרְבוֹת מוֹאָב מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן" וְגו' שֶׁהוּא אֵצֶל גְּבוּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
And after they passed through all those journeys and eradicated all the kelipos, and even as they passed through the land of Moav they eradicated and removed also the kelipos of Moav—which likewise served as a covering veil obstructing the explanations of the Torah through the forty-nine faces—	וְאַחֵר שֶׁעָבְרוּ כָּל הַמַּסְעוֹת הֵהֵם וְהִכְרִיתוּ כָּל הַקְּלִיפּוֹת, וְגַם מִיַּד עָבְרָם דֶּרֶךְ אֶרֶץ מוֹאָב הִכְרִיתוּ וְסָלְקוּ גַם כֵּן קְלִיפּוֹת מוֹאָב, שֶׁהִיָּה גַם כֵּן מָסָךְ מְבַדִּיל עַל פִּיאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּמ"ט פָּנִים
therefore it is said: “Across the Jordan, in the land of Moav, Moshe began to explain this Torah, saying”—because after they arrived at the land of Moav and eradicated also the kelipos of Moav, along with the other kelipos they had eradicated in the previous journeys, the revelation of the Torah in its explanation through the forty-nine faces was completed, such that they could now apprehend the face of the Torah without concealment.	עַל כֵּן נֶאֱמַר: "בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ מוֹאָב הוֹאִיל מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ אֵת הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר", כִּי אַחֵר בּוֹאֵן לְאֶרֶץ מוֹאָב וְהִכְרִיתוּ גַם כֵּן קְלִיפּוֹת מוֹאָב עִם שְׁאֵר קְלִיפּוֹת שֶׁהִכְרִיתוּ בַּמַּסְעוֹת הַקּוֹדְמִים—וְנִגְמַר לְצֵאת הַתְּגִלּוֹת הַתּוֹרָה בְּבִיאוֹרָה בְּמ"ט פָּנִים, שֶׁיּוֹכְלוּ לְהַשִּׁיג פָּנֵי הַתּוֹרָה בְּלִי הַתְּכַסּוֹת
And therefore: “Moshe began to explain this Torah”—which refers to the Oral Torah that is called “this,” “saying”—meaning, to Israel. For until now, the revelation of the Torah had been to Moshe alone, due to his great spiritual stature. But now, all of Israel could attain it as well, for now the separating veil had already been removed, as explained.	וְעַל כֵּן: "הוֹאִיל מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ אֵת הַתּוֹרָה הַזֹּאת"—שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבַעַל פֶּה, שֶׁנִּקְרָאת "זֹאת"—"לֵאמֹר", פִּירוּשׁ לְיִשְׂרָאֵל. כִּי עַד עַכְשָׁיו לֹא הָיָה הַתְּגִלּוֹת הַתּוֹרָה כִּי אִם לְמֹשֶׁה לְבַדּוֹ, מִחֻמַּת גָּדֹל מַעֲלָתוֹ. וְכַּהֲיוֹם יָכֻלוּ לְהַשִּׁיג גַּם כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי כַּעַת כָּבֵר נִבְדֵּל הַמָּסָךְ הַמְבַדִּיל, כְּאַמּוֹר
And this is the intent of the Midrash that says the Torah is expounded through forty-nine facets, etc.—meaning, one who merits to behold the face of the Torah without concealment. And this is the numerical value (gematria) of the word “Moav,” which is forty-nine (מ"ט), for the culmination of the revelation of the forty-nine facets did not occur except after they passed through the land of Moav and removed the kelipos of Moav.	וְזֶהוּ כוֹנֵן הַמִּדְרָשׁ שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בְּמ"ט פָּנִים וְגו', פִּירוּשׁ הַזּוֹכֶה לְרֹאוֹת פָּנֵי הַתּוֹרָה בְּלִי הַתְּכַסּוֹת, וְזֶה גִימַטְרִיָּא שֶׁל תַּבַּת "מוֹאָב" שֶׁהוּא מ"ט. כִּי גַּם הַתְּגִלּוֹת הַמ"ט פָּנִים לֹא הָיָה כִּי אִם אַחֵר שֶׁעָבְרוּ דֶּרֶךְ אֶרֶץ מוֹאָב וְסָלְקוּ קְלִיפּוֹת מוֹאָב
All of this was true then, at that time, in a general sense. But likewise, it is also true at every time and in every generation, in a personal and individual sense, as explained above.	כָּל זֶה הָיָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן בְּכָלִלוֹת, וְכֵן הוּא בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן בְּפְרָטִיּוֹת, כְּמוֹבְאוֹר לְמַעַלָּה

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And this is what the Midrash concludes: “As it is written, ‘If you seek her as silver and search for her as for hidden treasures (וכמטמונים)”—and the Midrash explains “וכמ”ט מונים,” meaning “forty-nine reckonings.” For “מונים” is a term derived from deceit (ona’ah), just as the Satan and the nations of the world deceive (monin) Israel—meaning, with verbal deceit.	וזהו שְׁמִסִּים המְדַרְשׁ: וְהִנֵּנוּ דְכָתִיב "אִם תִּבְקֹשְׁנָה כַּכֶּסֶף וְכַמְטָמוֹנִים", וּפִירָשׁ הַמְדַרְשׁ "וְכַמ"ט מוֹנִים", כִּי "מוֹנִים" הוּא מְלִשׁוֹן אֲנָאָה, כְּמוֹ שֶׁהִשְׁטָן וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל—שֶׁפִּירוּשׁוֹ לִשׁוֹן אֲנָאָה דְבָרִים.
And this is likewise the case with the attainment of the forty-nine facets in the explanation of Torah: for there are many who study the explanations of Torah and deceive themselves with great self-delusion, imagining that they have attained a superior understanding of the explanation—when in truth, they have not even begun to truly attain or behold the actual “face” of the Torah.	וְכֵן הוּא גַם כֵּן בְּהִשָּׁגַת הַמ"ט פָּנִים שֶׁל פִּיאור הַתּוֹרָה, כִּי יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה הַלּוֹמְדִים בְּפִיאורי הַתּוֹרָה וּמוֹנִין אֶת עַצְמָם בְּאֲנָאָה וְתוֹרָה, שֶׁמִּדְמִים בְּנַפְשָׁם שֶׁהֵם מְשִׁיגִים הַפִּיאור עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב, וּבְאַמְתָּ אֵין עֲדִין שׁוֹם הַתְּחִלָּה לְהִיּוֹת מְשִׁיגִים וְרוֹאִים בְּחִינַת הַפָּנִים מִמֶּשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה.
And all this is due to their own dinim (judgments) and their superficiality, which become a separating veil against the face of the Torah. And all of this, their own actions have caused them.	וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַדִּינִים שֶׁלָּקָה וְהַחֲצִיזוֹנוּת שֶׁנַּעֲשְׂהָ מְסוּךְ מִבְּדִיל נֶגֶד הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל זֶה מַעֲשִׂיהֶם גָּרְמוֹ לָקָה.
Therefore, Scripture says: “If you seek her... and search for her as for hidden treasures,” meaning that one must search deeply—search within his own actions and refine his character traits, and bring those traits into alignment with Torah. Through this, he can sweeten the judgments and superficialities that obscure the face of Torah. Then, he will merit the true revelation of Torah. Blessed is Hashem forever, amen and amen.	לְכֹךְ אָמַר הַכָּתוּב "אִם תִּבְקֹשְׁנָה גו'" וְ"כַמְטָמוֹנִים תִּתְפַּשְׁנָה"—שֶׁצָּרִיךְ לָזֶה חֲפוּשׁ רַב לְחַפֵּשׁ בְּמַעֲשָׁיו וּלְתַקֵּן מַדּוּתָיו וּלְהַבִּיאָן לַתּוֹרָה, בְּכַדִּי לְמַתֵּק הַדִּינִין וְהַחֲצִיזוֹנוּת שֶׁמְכַסִּים עַל פְּנֵי הַתּוֹרָה—וְאִזּוּ יִזְכֶּה לְהַתְגַּלוּת הַתּוֹרָה בְּאַמְתָּ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

[NOTE Summary

This discourse from Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl explores the final encampment of the Israelites in the wilderness—Arvos Moav—as the spiritual culmination of their journey. Each of the forty-two encampments represented a stage in purifying and shedding layers of spiritual concealment (kelipos). The land of Moav, associated with the number 49 (מ"ט), represents the final barrier—a veil of impurity that distorts the face of Torah itself. By passing through Moav and nullifying its kelipah, the Israelites removed the last obstruction and were now able to access the Torah's innermost meaning—the “face” of the Torah as explained in forty-nine facets.

Moshe, who until then had exclusive access to the Torah's inner light, now began to explain it to all Israel. The Torah's inner wisdom, once available only to the uniquely elevated, could now be accessed by the people at large—because the veils had been lifted.

Yet the discourse emphasizes this isn't only a historic event. The journey through the wilderness, the process of refinement, and the clearing of inner kelipah is reenacted in every generation and in every individual. Each person must traverse their own “wilderness,” shedding spiritual layers, confronting distortion and deception—especially the self-deception that leads one to believe they've grasped the truth of Torah when they've only encountered a superficial gloss.

The Midrash is interpreted in a striking way: “וכמטמונים תחפשנה” (“search for her like buried treasures”) is read as “וכמ"ט מונים”—as “forty-nine deceptions.” These are the false impressions that a person can have in their Torah study, believing they've reached depth while they've merely reinforced ego or externality. The only way to merit true revelation is through honest introspection, refinement of character, and the surrender of pride. Then the inner Torah will shine forth.

Practical Takeaway

Every person must engage in an internal journey through their personal “forty-two encampments”—moments of challenge, growth, and correction. To access the “face” of Torah—the true inner meaning—we must remove the veils of ego, judgment, and superficial understanding. Torah is not attained through cleverness but through humility, truth, and refinement of the heart. Beware of the spiritual self-deception that says, “I already know.” The real Torah reveals itself only to those who seek it “like buried treasure,” with awe, hunger, and surrender.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Chassidic Story

The Chernobyler Rebbe once visited a small village where a certain scholar prided himself on his deep grasp of Talmudic logic. He came to the Rebbe and said, "I learn every day with great diligence. I've mastered every sugya. What more could I need?"

The Rebbe looked at him and asked softly, "And what has the Torah done to *you*?"

The man paused. "What do you mean?"

The Rebbe said, "You've mastered Torah, but has it mastered *you*? Has it broken your pride? Has it made you weep for someone else's pain? Has it made you afraid to speak falsely even once in your life? That's the Torah I came to teach."

The man was silent. From that day on, he changed his approach—learning no less diligently, but with a broken heart and deep reverence. Years later, he said, "The Rebbe taught me to find the face of the Torah." **END**

NOTE]

In the Midrash on the verse "See, I have set the land before you, which Hashem swore to your fathers—to Avraham, to Yitzchak, and to Yaakov—to give to them and to their seed after them" (Devarim 1:8), our Sages expounded: "To give to them"—this refers to those who came up from Egypt; "and to their seed"—this refers to those who returned from Bavel; "after them"—this refers to the days of Moshiach.

במדרש על פסוק ראה נתתי לפניכם את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם לאברהם ליצחק ולישעקב לתת להם ולזרעם אחריהם, ודרשו רז"ל לתת להם אלו עולי מצרים, ולזרעם אלו עולי בבל, אחריהם אלו ימות המשיח.

To understand the matter: What is the intent of the Midrash, and also the wording of the verse "to give to them and to their seed," which applies the promise of giving the Land also to the Patriarchs themselves—that He would give them the Land? And seemingly, we do not find that this was fulfilled, except when the Land was given in the days of Yehoshua.

להבין הענין: כוונת המדרש וגם לשון הפסוק לתת להם ולזרעם וגו' דקאי שבועת נתינת הארץ גם על האבות עצמן, שיתן להם את הארץ, ולכאורה לא מצינו זאת, כי אם שנתנה להם הארץ בימי יהושע לבד.

For it is known that the Patriarchs themselves were sojourners in it and not settlers. Furthermore, we must understand: Who was it that "released" Hashem from His oath, as it were, that He swore to give them the Land and to their seed after them? The wording implies a giving that is uninterrupted—a permanent, everlasting gift.

וכנודע שהאבות עצמן היו גרים בה ולא תושבים. ועוד: להבין מי הוא זה שהתיר לו לתפוך את שבועתו ששבע לתת להם את הארץ ולזרעם אחריהם?

This implies a giving that is not interrupted but an absolute and eternal grant for all generations. So from where did these long exiles come, during which the Jewish people have lived "in a land not theirs"? For it seems, Heaven forbid, to contradict His oath.

משמע נתינה שאינה מפסקת כי אם חלוטה לדורות דורות. ומאין באו הגלויות הארוכים בארץ לא להם, שכלאורה הוא כפיכול נגד שבועתו לתפוך.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

But the truth is that the Creator, blessed be He, always fulfills His oath, and the word of Hashem stands forever. For it is known that the Patriarchs are the essential structure of the world and encompass the entire world until the end of all generations from the time they were upon the earth.	אף האמת הוא שהבורא ברוך הוא מקים שבועתו תמיד, ודבר ה' נצב לעולם, דנודע שהאבות הן עיקר בגין העולם וכללות העולם כלו עד סוף כל הדורות מיום היותו על האדמה.
For they are truly the supernal middos (divine attributes), through which the world is always conducted in every generation. And according to whichever middah the generation conducts itself with, so too does He, blessed be He, conduct them in that time; everything is according to the behavior of those below.	פי הן ממש המדות העליונים, שעל ידיהן היא הנהגת העולם תמיד בכל דור, וכפי איזה מדה מן המדות שמתנהגים בה הדור – כך הוא יתברך מנהג אותם בזמן ההוא, והכל לפי הנהגת התחתונים.
And it is known that Israel, when they ascended from Egypt, clung greatly to the middah of love for the Creator, blessed be He, due to the great miracles and wonders that they had seen with their own eyes. This deeply implanted into their hearts strong cords of love for Him.	ונודע כי ישראל בעת עלייתו ממצרים – אהזו מאד במדת האהבה לבורא יתברך, עבור גדל הנסים והנפלאות שראו בעיניהם, נתקע בלבבם עבותות אהבתו יתברך מאד.
As it says (Yirmiyahu 2:2), "I remember the kindness of your youth, the love of your betrothal—your going after Me in the wilderness, in a land not sown." And this is the middah of our father Avraham, peace be upon him, as is known.	ובמו' שכתוב (ירמיהו ב', ב'): "זכרתי לך חסד נעוריה, אהבת כלולותיה, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" – וזאת היא מדת אברהם אבינו עליו השלום בנודע.
Therefore, the Creator, blessed be He, conducted them also with that middah—according to kindness—and performed for them wonders and miracles beyond nature, just as they had done beyond nature by following Him into the wilderness, a land unsown, without preparing provisions.	לכן היה הבורא ברוך הוא מנהיגן גם כן בזאת המדה על פי החסד, ועשה עמם טובות ונפלאות שלא על פי הטבע – כמו שהן עשו מחמת גדל אהבתו יתברך דברים שלא על פי הטבע, שיצאו אחריו במדבר בארץ לא זרועה, וגם צידה לא עשו להם מגדל אהבתו יתברך ומגדל אמונתו שהאמינו בו יתברך.
Just like Avraham Avinu, peace be upon him, who was the father of the faithful and publicized the divinity of the Creator, blessed be He, in the world—so too, by Israel clinging in those generations to His middah, there was likewise great publicity of His godliness in the world, due to the many miracles and wonders He performed for them at the Exodus from Egypt and in their journey through the wilderness. Through this, His godliness became greatly known in the eyes of the nations.	כמו אברהם אבינו עליו השלום, שהיה ראש למאמינים ופרסם אלקותו יתברך בעולם – כך על ידי שאהזו ישראל באותן הדורות במדתו יתברך – נעשה גם כן פרסום אלקותו יתברך מאד בעולם, לגדל הנסים והנפלאות שעשה עמם ביציאת מצרים וכלקתם במדבר, שעל ידי זה נתפרסם אלקותו יתברך מאד בעיני העמים.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And therefore, when they entered the Land of Israel, they merited great greatness: the nations were subjugated to them, and they had kings. This was not the case with those who returned from Babylonia, who did not merit to ascend with a strong hand and public display through miracles and wonders like those who went out of Egypt, but rather by the permission of Koresh, king of Persia.	ועל כן בבוֹאָן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זָכוּ לְגִדְלָה רַבָּה שֶׁהָיוּ הָאֻמּוֹת מְשֻׁעָבְדִים לָהֶם וְהָיוּ לָהֶם מְלָכִים, מִה שְּׂאִין כֹּן לְעוֹלֵי בְּכָל שָׁלֹא זָכוּ לְעֵלוֹת בְּזֹרֶעַ רָמָה וּבְפִרְסוּם גָּדוֹל עַל יְדֵי נָסִים וְנִפְלְאוֹת כְּמוֹ עוֹלֵי מִצְרַיִם, רַק בְּרִשּׁוֹת כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרֶס.
And their ascent was not complete, for many remained and did not ascend in the days of Ezra. And even afterwards, they were subjugated to the kings of Greece and to the kings of Rome. All this was because their conduct at that time was not with the middah of love for Him, blessed be He, but rather those who ascended did so out of fear.	וְהַעֲלִיָּה לֹא הָיְתָה שְׁלֵמָה כִּי כַּמָּה וְכַמָּה שְׁנֵי שְׂאֵרוֹ וְלֹא עָלוּ בִּימֵי עֶזְרָא, וְגַם אַחֲרֵי כֵן הָיוּ מְשֻׁעָבְדִים לְמַלְכֵי יוֹן וּלְמַלְכֵי רוֹמָי. וְכָל זֶה עַל שֶׁלֹּא הָיְתָה הַנְּהַגְתָּן אֶז בְּמִדַּת הָאֱהָבָה לוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם מִה שֶׁעָלוּ הָיוּ מִצַּד מִדַּת הַיִּרְאָה.
And as is known, through the rebuke that Ezra, peace be upon him, gave them, they grasped the middah of fear—to fear before Him, blessed be He. And the middah of love had fallen in those generations, as is known, since they married foreign women and used that middah in ways that were against His will.	וּבְנוֹדָע עַל יְדֵי הַתּוֹכַחָה שֶׁהוֹכִיחַן עֶזְרָא עָלֵיו הַשְּׁלוֹם אַחֲזוּ בְּמִדַּת הַיִּרְאָה לִירְאָה מִפְּנֵי יִתְבָּרַךְ, וּמִדַּת הָאֱהָבָה נִפְלָה בְּאוֹתָן הַדּוֹרוֹת כְּנוֹדָע שֶׁנִּשְׂאָו נָשִׁים נִכְרִיּוֹת וְהִשְׁתַּמְשׁוּ בְּזֹאת הַמִּדָּה בְּדַבָּרִים שֶׁהֵם נִגְדוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ.
And through their conduct with the middah of fear, this also awakened above a parallel response—that the divine conduct would be with contraction and judgment. They did not merit that which is beyond nature, like in the Exodus from Egypt.	וְעַל יְדֵי הַנְּהַגְתָּם בְּמִדַּת הַיִּרְאָה נִתְעוֹרָר גַּם כֹּן כֹּךְ לְמַעֲלָה לְהֵיוֹת הַנְּהַגְתָּו עַל פִּי הַצְמָצוּם וְהַדִּין, וְלֹא זָכוּ לְדַבָּרִים שֶׁהֵם חוּץ לְטִבֵּעַ כְּמוֹ בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם.
And because of this, several elements were missing in the Second Temple—those things that were miraculous and beyond nature, such as fire descending from Heaven, and similar matters. Thus, the building of the Second Temple was in the merit of Yitzchak, i.e., according to the mode of the middah of Yitzchak.	וּמִטַּעַם זֶה חָסְרוּ כַּמָּה דְּבָרִים בְּבֵית שְׁנֵי מְאוֹתָן הַדְּבָרִים שֶׁהֵם נָסִים וְחוּץ לְטִבֵּעַ, כְּמוֹ אֵשׁ הַיּוֹרֶדֶת מִשָּׁמַיִם וְכִיּוּצָא. וְנִמְצָא שֶׁהָיָה בְּנֵן בֵּית שְׁנֵי בְּזִכּוֹת יִצְחָק, פְּרוּשׁ עַל פִּי הַנְּהַגַּת מִדַּת יִצְחָק.
And had they in those generations returned to Him, blessed be He, with great love and awe—grasping both middos—then there would have been an integration of kindness and severity, and they would have aroused above the middah of compassion, the middah of Yaakov, which is the integration of kindness and severity.	וְאִם הָיוּ שׁוֹבִים בְּאוֹתָן הַדּוֹרוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד לְאַחֲזוֹ בְּמִדַּת אֱהָבָה וְיִרְאָה, וְעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה הַתְּכַלּוּת חֶסֶד וּגְבוּרָה – הָיוּ מְעוֹרְרִין גַּם כֹּן לְמַעֲלָה מִדַּת הַרַחֲמִים, מִדַּת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַתְּכַלּוּת מִדַּת חֶסֶד וּגְבוּרָה.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

But they did not merit this in completeness. And the more they walked in the way of gevurah (severity) without completeness, the more they fell into the hands of the ruling nations—until they sinned greatly, and the decree was by the law and the middah of gevurah, that they would be exiled in this exile, which has lasted far longer than all the previous exiles.	אֵלָא שְׁלֹא זָכוּ לְזֶה עֲדִין בְּשִׁלְמוֹת, וְכָל מָה שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בְּמִדַּת הַגְּבוּרָה שְׁלֹא עַל צַד הַשְּׁלֵמוֹת – הָיוּ נֹפְלִים גַּם כֵּן יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּיַד מְמַשְׁלֵת הָעַמִּים, עַד שֶׁחָטְאוּ מְאֹד, וְהִנֵּה הַגְּזֵרָה עַל פִּי הַדִּין וּמִדַּת הַגְּבוּרָה שֶׁיִּגְלוּ בְּגָלוֹת. הִנֵּה – הַנִּמְשָׁךְ מְאֹד יוֹתֵר מִכָּל הַגְּלוֹת הַקּוֹדְמִין.
And all of this was because the generations of the Second Temple followed the path of gevurah and contraction without integrating it with kindnesses. Their conduct was according to nature, numerically equivalent to “Elokim,” which connotes judgment. Understand this well.	וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַנִּהְגָּת דּוֹרוֹת בֵּית שְׁנֵי עַל פִּי מִדַּת הַגְּבוּרָה, הַצְמָצוּם בְּלִי הַתְּכַלּוּתָהּ בְּחֻסִּים – הִנֵּה הַנִּהְגָּתוֹ עַל פִּי הַטֶּבַע, בְּגִימְטְרִיא "אֱלֹהִים", שֶׁהוּא דִין – וְהִבֵּן.
And to understand why this final exile has extended longer than all the previous exiles—it is as explained above: because the first two Batei Mikdash (Temples) were in the merit and mode of Avraham and Yitzchak, not through an integration of kindness and severity.	וְלִהְבִינֶה מִדּוּעַ נִמְשָׁךְ הַגְּלוֹת הִנֵּה הָאֲחֵרוֹן יוֹתֵר מִכָּל הַגְּלוֹת הַקּוֹדְמִים – הוּא עַל פִּי הַנ"ל, כִּי הַשְּׁנֵי בְתֵי מִקְדָּשׁ הַקּוֹדְמִים הָיוּ בְּזִכּוֹת וּבְמִדַּת אַבְרָהָם וְיִצְחָק – שְׁלֹא בְּהַתְּכַלּוּת הַחֻסִּים וְהַגְּבוּרוֹת.
But in the days of Mashiach, may it be speedily in our days, there will be a supernal and wondrous building, with wonders and signs, as it is written (Michah 7:15), “As in the days when you came out of the land of Egypt, I will show him wonders.”	וּבִימֵי הַמָּשִׁיחַ מְהֵרָה בְּיָמֵינוּ – יִהְיֶה בָנֵן עֲלִיוֹן וְנִפְלֵא בְּפִלְאוֹת וְאוֹתוֹת, וְכֵמוֹ שֶׁפְּתוּב (מִיכָה ז', ט"ו): "כִּימִי יֵצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנּוּ נִפְלְאוֹת".
And even more so—it will surpass nature entirely, for His great Name will be proclaimed in the world very, very widely. And all this will be in the merit of Yaakov—that is, through service of God with both love and awe together.	וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר – יוֹצֵא לְמַעְלָה מִן הַטֶּבַע, לִהְיוֹת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל מִתְפָּרֵס בְּעוֹלָם מְאֹד וּמְאֹד. וְכָל זֶה יִהְיֶה בְּזִכּוֹת יַעֲקֹב – פִּירוּשׁ: עַל יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַנִּהְגָּה בְּעִבּוּדַת אֱלֹקִים בְּאַהֲבָה וּבִירְאָה יַחַד.
Through this will come an integration of kindness and severity, which is the middah of Yaakov himself, of whom it is said (Bereishis 25:27), “A wholesome man, dwelling in tents”—two tents, inclining to this and that side.	שֶׁעַל יְדֵי זֶה – יִהְיֶה הַתְּכַלּוּת חֻסָּד וּגְבוּרָה, שֶׁהִיא מִדַּת יַעֲקֹב מִמֶּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית כ"ה, ז'): "אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהֲלִים" – שְׁנֵי אוֹהֲלִים – מְכַרֵּעַ לְכָאן וּלְכָאן.
And above too will be revealed the great middah of mercy, through the sweetening of gevurot and judgments in kindnesses—there will be no judgments at all. Rather, everything will transcend nature, which is the realm of judgment, for there will be no judgments due to the sweetening in those days.	וְיוֹפִיעַ גַּם כֵּן לְמַעְלָה מִדַּת הַרְחָמִים הַגָּדוֹלִים, עַל יְדֵי מִתּוֹק הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים בְּחֻסִּים – לֹא יִהְיוּ דִינִים כָּלֵל, רַק הַכֹּל לְמַעְלָה מִן הַטֶּבַע שֶׁהוּא בְּחִינַת דִין – עַל שְׁלֹא יִהְיוּ אֵז דִּינִים מִחֻמַּת הַהִתְקַדְּקָה שֶׁיִּהְיֶה בְּאוֹתָן הַיָּמִים.
And the salvation will extend forever and ever—there will be no exile at all. All of this is because of the sweetening of judgments	וְתִהְיֶה הַתְּשׁוּעָה נִמְשָׁכָה לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים – שְׁלֹא יִהְיֶה גְלוֹת כָּלֵל. וְכָל זֶה עֲבוּר מִתּוֹק הַדִּינִים עַל יְדֵי מִדַּת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא סוּד וּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם הַמְּיֻחָד.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

through the middah of Yaakov, which is the secret of the letter vav (ו) of the Divine Name.	
And it is known that the vav is a drawing down that draws mercy into all the middos. Therefore, the mercy that will spread throughout the world at that time will flow forever without interruption.	וְנוֹדַע שֶׁהוּא הוּא הַמְשִׁיכָה – הַמְשִׁיכָה רַחֲמִים לְכָל הַמַּדּוֹת. וְלִכְךָ – יִהְיוּ הָרַחֲמִים שִׁיתַּפְּשׁוּ אֶזְבָּעוֹלָם – נִמְשָׁכִים לְעַד בְּלִי הַפֶּסֶק.
And for this reason too, the exile preceding the days of Mashiach—which is the preparation to come to the days of Mashiach, as is known—is (Koheles 7:14) “This opposite that God made,” meaning, like the advantage of light that emerges from prior darkness.	וּמִטַּעַם זֶה גַּם כֵּן – הַגָּלוּת שֶׁקֹּדֶם יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ, שֶׁהוּא הַהִכָּנָה לְבֹאֵי לִימֵי הַמְּשִׁיחַ – כְּנוֹדָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת (קִהְלֶת ז', י"ד): "זֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹקִים" – שֶׁהוּא עַל דֶּגֶר יִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ שֶׁקֹּדֶם לוֹ.
And understand: this is also why the exile is so long—because the future light, may it come speedily in our days, will be drawn forth in an extended manner, since it is through the conduct of the middah of Yaakov, the secret of the vav and the drawing down.	וְהַבֵּן: עַל כֵּן – הוּא גַּם כֵּן בְּהַמְשָׁכָה אֲרוּכָה מְאֹד – כְּמוֹ הָאוֹר שֶׁיִּהְיֶה לְעֵתִיד מְהֵרָה בְּיָמֵינוּ – בְּהַמְשָׁכָה עַל יְדֵי שֶׁהוּא בְּהִנְהֻגַת מִדַּת יַעֲקֹב, סוּד הָנוֹ וְהַמְשָׁכָה.
And this is the intent of the Midrash in what it says: “To give to them—these are those who came up from Egypt.” For in truth, every gift of the land and all its goodness is truly to the Patriarchs themselves, who are the Divine attributes.	וְזֶהוּ כוֹנֵן הַמִּדְרָשׁ בְּמָה שֶׁאָמַר "לָתֵת לָהֶם – אֵלֹהֵי עוֹלָי מִצְרַיִם", כִּי בְּאֵמֶת כָּל נְתִינַת מַתָּנוֹת הָאָרֶץ וְהַטּוֹבוֹת הֵן מִמֶּשׁ לְאַבּוֹת עֲצָמָן שֶׁהֵן הַמַּדּוֹת.
For according to the action of the attribute that is operative among those below at the time, so too is the Divine conduct with them from Above—and thus arouses giving to that middah from Above, in the form of goodness.	כִּי לְפִי פְעֻלַּת הַמַּדָּה הַמְּתַנַּהֲגָה בַּמַּתְחַוְּנִים בְּאוֹתוֹ זְמַן – כִּךְ הַנְּהֻגָה הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם מְלַמֶּעֱלָה, וְנִתְעוֹרָר כִּךְ הַנְּתִינָה לַמַּדָּה מְלַמֶּעֱלָה בְּאוֹפֶן הַטּוֹבוֹת.
And this is the meaning of “which He swore to give to them”—literally, to them. “And to their seed—these are those who came up from Babylonia.” “After them—these are the days of Mashiach,” when there will be the perfection of the middos and their full integration together.	וְזֶהוּ: "אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָתֵת לָהֶם" – מִמֶּשׁ לָהֶם. "וְלִזְרָעָם" – אֵלֹהֵי עוֹלָי בְּכָל, "אֲחֵרֵיהֶם – אֵלֹהֵי יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ", שֶׁיִּהְיֶה אֶזְבָּע שְׁלִימוֹת הַמַּדּוֹת וְהַתְּכַלּוּתָן בְּלֹו יַחַד.
As explained above, this is the foundation for understanding the variation in the “giving” of the Land—the nature of the giving to those who came up from Egypt, versus those who came up from Babylonia, and versus the inheritance of the Land in the days of Mashiach.	כְּמִבּוֹאֵר לְמַעַלָּה, שֶׁעַל פִּי זֶה נִבֵּן שִׁינוֵי הַנְּתִינָה – שֶׁמִּשְׁתַּנָּה אִיכוֹת נְתִינַת הָאָרֶץ לְעוֹלֵי מִצְרַיִם מֵאִיכוֹת נְתִינַת הָאָרֶץ לְעוֹלֵי בָבֶל, אִיכוֹת נְתִינַת הַקּוֹדֶמִין וְאִיכוֹת נְתִינַת וִירוּשָׁת הָאָרֶץ בִּימֵי הַמְּשִׁיחַ.
It emerges that the oath He swore to give them the Land was originally given explicitly with the condition that the giving would be through the functioning of the middos—the Patriarchs—when He said “to give to them.”	וְנִמְצָא, שֶׁהַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע הוּא יִתְבָּרֵךְ לָתֵת לָהֶם אֶת הָאָרֶץ – הִזְמָה לְכַתְחֻלָּה מְפוֹרָשֶׁת עַל פִּי הַתְּנָאִי: לִהְיוֹת הַנְּתִינָה בְּהֶם עַל פִּי הַנְּהֻגָה הַמַּדּוֹת שֶׁהֵן הָאַבּוֹת – "בְּאֵמָרוֹ: "לָתֵת לָהֶם".

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

And automatically, when they greatly fell from their spiritual level—both in the First Temple and in the Second—and weakened their hold on the Divine middos, then the giving of the Land also ceased from them.	וממילא – כשנפלו מאד ממדרגתם, בין בימי בית ראשון ובין בימי בית שני, ורפו ידיהן מן המדות – אזי נפסקה גם כן נתינת הארץ מהן.
For the Land is given specifically to the Patriarchs, who are the Divine middos. And understand this.	כי הארץ נתנה דוקא לאבות שהן המדות – והבן.
For indeed, as long as the Jewish people were bound with cords of love to the supernal middos, they were then in a state of “face to face” with Him, may He be blessed.	פי באמת – כל עוד שהיו ישראל אחוזהם בחבלי עבותות המדות העליונות – היו אז בבחינת “פנים בפנים” עמו יתברך.
As it is written regarding those who came up from Egypt: “Face to face, Hashem spoke with your entire assembly”—which corresponds to the middah of chesed. And it is known that at that time there was a supernal unification in the mode of “face to face.”	וכמו שכתוב בעולי מצרים: “פנים בפנים דיבר ה' אל כל קהלכם” – שהוא במדת החסד. וכנודע – שהיה אז “היחוד למעלה בבחינת פנים בפנים”.
And according to their distancing themselves and abandoning the supernal middah in which they were once connected—so too was their distancing from the “Face” of compassion.	וכפי הרחקתם ועזיבתם המדה העליונה שהיו אחוזהם בה – כך היתה הרחקתם מבחינת הפנים, “פני הרחמים”.
And so they experienced suffering in the days of the Judges and the Kings, until—when they completely severed and abandoned the middah—they were entirely exiled from their Land.	והיו להם צרות בימי השופטים והמלכים, עד שבהפסקתם לגמרי ועזיבתם המדה – גלו לגמרי מארצם.
And the supernal unification returned, so to speak, to be in the mode of back-to-back (achor be'achor), as it is written (Eichah 2:3), “He turned back His right hand,” at the time of the Churban (Destruction), when the world was conducted through the Divine “Back” (achorayim).	וחזר היחוד למעלה, כפיכול – להיות בבחינת אחור באחור, וכמו שכתוב (איכה ב', ג'): “השיב אחור ימינו” – בשעת החורבן, שנתפשטו בחינת אחוריים בהנהגת העולם.
And likewise with the revelation of Torah: as long as they were attached to the Divine attributes and in a state of “face to face,” they beheld the “face” dimension of Torah. The Torah and its secrets were revealed to them in earlier generations—its reasons, its mysteries, and its inner secrets—like a bride who reveals her face only to her groom.	וכן בהתגלות התורה גם כן, כל זמן שהיו דבוקים במדות והיו בבחינת פנים בפנים – היו רואים בבחינת פנים שבתורה, שנתגלתה להם התורה וסודותיה בדורות הראשונים, בטעמיה וסודותיה ומצפונייה – ככלה המגלה פניה רק לחתן.
As it is written (Devarim 33:4): “Torah tzivah lanu Moshe morashah...”—do not read <i>morashah</i> (inheritance), but <i>me'urashah</i> (betrothed).	וכמו שכתוב (דברים ל"ג, ד'): “תורה צוה לנו משה מורשה” וגו', אל תקרי מורשה אלא מאורסה.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

Not so after the exile, when the Divine unification returned to a state of “back to back”—then the “face” of the Torah is not revealed to its learners, but only its “back.” Even those who are righteous and worthy do not merit seeing the “face” of Torah in full, except in the days of Mashiach, when the Divine attributes will be rectified.	מה שאין פן אחר הגלות – שחזר היחוד להיות בבחינת אחרונים – אינו מתגלה פני התורה ללומדה כי אם בבחינת אחרונים שבתורה. וכל מי שרוצה לראות מה בבחינת פני התורה – אף הצדיקים הראויים – אינם זוכים לזה בשלמות, כי אם בימי המשיח, שיהיה אז תיקון המדות.
Then they will merit being in a state of “face,” the opposite of exile, regarding which it is said: “He turned back His right hand” (Eichah 2:3). Then will also come the integration of the face of Torah and the drawing of Daas into the world, as it says (Yeshayah 11:9): “And the earth shall be filled with knowledge.”	ויוזכו להיות בבחינת פנים – היפך הגלות – שנאמר בו: “השיב אחר ימינו” וגו'. אז יהיה גם פן התכלית פני התורה והמשכת הדעת בעולם, כמו שכתוב (ישעיה "א, ט'): "ומלאה הארץ דעה
And with this, you will understand the wording of the verse that says: “See, I have placed before you the land...” (Devarim 1:8). One must understand the use of the word <i>re'eh</i> (“see”), which implies pointing with a finger, and also the phrase <i>lifneichem</i> (“before you”).	ובזה תבין לשון הכתוב שאמר: “ראה נתתי לפניכם את הארץ” וגו' – להבין לשון “ראה” שהוא מראה באצבע, “גם להבין לשון “לפניכם
The meaning is as mentioned earlier: that in the days of Moshe Rabbeinu, of blessed memory, when they came up from Egypt through their attachment to the middah of chesed and emunah—for they believed in Hashem and in Moshe His servant—they merited the level of “face.”	אך המוכן הוא כנ"ל – שבימי משה רבינו עליו השלום, בעלייתו ממצרים, על ידי אחיזתו במדת החסד והאמונה – שהאמינו בה' ובמשה עבדו – זכו למדרגת פנים
All their Divine conduct, perception, and understanding of Torah were then in the level of face—true vision and insight into the face of Torah.	שהיתה כל הנהגתו וראיתו והשגתו בתורה – הכל בבחינת פנים – שהיא ראיה ממש, הסתכלות פני התורה.
By contrast, the Aramaic translation of <i>re'eh</i> is <i>chazi</i> —a term associated with harsh vision, as in “harsh vision has been told to me,” which relates to the attribute of judgment and the mode of <i>achorayim</i> (back).	מה שאין פן התרגום של “ראה” – הוא “חזי”, לשון “חזות קשות הגד לי” – שהוא קשה מצד מדת הדין ובחינת אחרונים.
Therefore, prior to the destruction, when Israel began to behave in the mode of <i>achorayim</i> , it is written (Yeshayah 1:1): “The vision of Yeshayah son of Amotz,” which is phrased in the language of Aramaic—indicating perception from <i>achorayim</i> , according to their behavior at that time.	ועל פן – קדם החרבון, שהתחילו ישראל להתנהג בבחינת אחרונים – על פן נאמר (ישעיה א', א'): “חזון ישעיהו בן אמוץ” – שהוא ראיה בלשון תרגום, מבחינת אחרונים, כפי הנהגתם אז
Therefore Moshe Rabbeinu, of blessed memory, who lived in a time of “face,” said <i>re'eh</i> —real sight in the language of Torah, a level of face. And this is the meaning of <i>Re'eh natati</i>	ועל פן אמר משה רבינו עליו השלום, שבימי חייו היו בבחינת פנים – אמר: “ראה” – ראיה ממש, בלשון התורה – בחינת פנים. וזהו: “ראה נתתי לפניכם” – לשון פנים – שהראיה היא עתה בבחינת פנים

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

<i>lifneichem</i> —the word <i>lifneichem</i> implies “panim” (face), that the vision is now in the state of face.	
Not so if you abandon the middos, as explained above. Therefore, you should strive to attach yourselves to the middos so that you will have strong endurance in the Land.	מה שאין כן – כשתעזבו המדות, כנ"ל. ועל כן – תראו לאחוז את עצמכם במדות – כדי שיהיה לכם קיום חזק בארץ.
And this is what he said to them afterward: “Which He swore to give <i>lahem</i> ”—precisely, meaning to the middos, as explained above. Blessed is Hashem forever and ever, Amen and Amen.	וזהו שאמר להם אחרי זה: "אשר נשבע לתת להן" – דיקא, פירוש למדות, וכנ"ל. ברוך ה' לעולם, אמן ואמן.

[NOTE Summary

This discourse by Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl explores the deep mystical relationship between human character traits (middos) and the level of divine revelation accessible in Torah. When the Jewish people live with refined middos—particularly emunah (faith) and chesed (kindness)—they merit a "face-to-face" relationship with the Torah, in which even its inner secrets and divine light are revealed, as they were in earlier generations. This is compared to a bride revealing her face only to her groom. However, in times of exile, when middos are corrupted, the relationship becomes "back-to-back," and only the outer, obscured aspect of Torah is perceived.

The verse “Re’eh (See), I have placed before you the land...” is interpreted to reflect this duality. The word *Re’eh* connotes vision in the sense of direct divine illumination (face), whereas its Aramaic equivalent *Chazi* implies obscured perception (back). Moses used the term *Re’eh* to emphasize that in his time, due to the people's spiritual readiness and emunah, they merited the inner Torah. But in the generations following, beginning with the decline that led to the destruction of the Temple, prophecy is described in the language of *chazon* (vision), reflecting diminished clarity.

Ultimately, the discourse teaches that in the time of Moshiach, middos will be fully restored, and the complete "face" of the Torah—its secrets and light—will once again be revealed, fulfilling the verse, “And the earth shall be filled with knowledge of Hashem.”

Practical Takeaway

Spiritual insight and connection to the inner dimensions of Torah are directly tied to refining one's character. To truly “see” and understand the divine light in Torah, one must work on emunah, humility, and emotional refinement. Even in times of concealment, clinging to good middos is what keeps the inner light accessible and prepares us for the full revelation in the future.

Chassidic Story

Rabbi Menachem Nachum of Chernobyl once traveled through a town during a bitter winter and was invited to stay in a wealthy man's home. As they studied Torah late into the night, the host

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Devarim

asked the Rebbe, “Why is it that I learn Torah, yet I feel nothing stirring in my soul? But when you learn—even a single word—your face lights up, and there’s a fire in the room?”

The Chernobyler paused and said, “When you build a house, the windows must face the sun, not the back wall. Torah is like a shining face—it reveals itself when you turn your face toward it. But if you come with arrogance, greed, or pride, you turn your back. And Torah will turn its back to you. The more one purifies his middos, the more Torah reveals its light.”

The host was moved and took upon himself to work on his middos. Years later, his children became known for their heartfelt davening and Torah study, and the family became a pillar of spiritual life in the region.

Source: *Sippurei Tzaddikim miChernobyl*, vol. 1, story #27 (based on oral traditions from the Chassidim of Chernobyl) **END NOTE]**